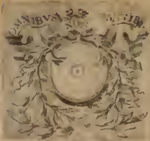
DE
IMITATIONE
CHRISTI.

OMNIBUS

IN DOMINO SPERO

Ad usum Jacobi Francisci Argini Doctoris Physici 1670

Kempis

DE IMITATIONE CHRISTI

240

LIBER PRIMVS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam vtiles.

Capvt I.

De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.

QVI ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam

eius, & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita IESV Chriſti meditari.

2 Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit quod multi ex frequenti auditu Euangelii, paruum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plenè, & ſapidè Chriſti verba intelligere; oportet vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3 Quid prodeſt tibi alta de Trini-

tate diſputare: ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt ſanctum, & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quam ſcire eius definitionem. Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet ſine charitate Dei, & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4 Vanitas igitur eſt, diuitias perituras quærere, & in illis ſperare. Va-

nitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi, & illud desiderare, vnde postmodum grauiter oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas est, præsentem vitam solùm attendere: & quæ futura sunt, non præuidere. Vanitas est, diligere quod cum omni celeritate transit: & illuc non festinare, vbi sempiternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter prouerbii: quia non satiatur oculus visu: nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibi-

lium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPVT II.

De humili ſentire ſuiipſius.

1 OMNIS homo naturaliter ſcire deſiderat: ſed ſcientia ſine timore Dei, quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſeruit; quàm ſuperbus philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cæli conſiderat. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibiipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non

essem in charitate, quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus est ex facto?

2 Quiesce a nimio sciendi desiderio: quia magna ibi inuenitur distractio, & deceptio. Scientes, libenter volunt videri, & sapientes dici. Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ prosunt. Et valde insipiens est, qui aliis intendit, quàm his, quæ saluti suæ deseruiunt. Multa verba non satiant animam, sed bona vita refrigerat mentem: & pura conscientia, magnam ad Deum præstat confidentiam.

3 Quantò plus, & meliùs scis, tantò grauiùs inde iudicaberis, nisi san-

ctiùs vixeris. Noli ergo extolli de vllâ arte, vel ſcientiâ: ſed potiùs time, de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura, quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire, & diſcere, ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc eſt altiſſima, & vtiliſſima lectio, ſuiipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene, & altè ſen-

tire; magna ſapientia eſt, & perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare: quia neſcis quamdiu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem teipſo tenebis.

Capvt III.

De Doctrina veritatis.

1 Felix, quem veritas per ſe docet, non per figuras, & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus ſæpe nos fallit, & modicum videt. Quid prodeſt magna cauil-

latio

latio de occultis, & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignorauimus? Grandis inſipientia, quod neglectis vtilibus, & neceſſariis; vltro intendimus curioſis, & damnoſis: oculos habentes, non videmus.

2 Et quid curæ nobis de generibus, & ſpeciebus? Cui æternum Verbum loquitur, a multis opinionibus expeditur. Ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc eſt principium; quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno

videt; poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua! Tædet me ſæpe multa legere, & audire: in te eſt totum quod volo, & deſidero. Taceant omnes doctores: ſileant vniuerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

3 Quantò aliquis magis ſibi vnitus, & interiùs ſimplificatus fuerit, tantò plura, & altiora ſine labore intelligit: quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus in multis operibus non diſſipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus

ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit, & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus, & deuotus homo opera ſua priùs intus diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum. Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem ſibi ha-

bet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt, in ſe conſiderata, & a Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò plures magis ſtudent ſcire, quàm bene viuere: ideo ſæpe errant, & plenè nullum, vel modicum fructum ferunt.

5 O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicuti ad mouen-

das quæſtiones: non fierent tanta mala, & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis! Certè adueniente die iudicii, non quæretur a nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſè viximus. Dic mihi, vbi ſunt modò omnes illi domini, & magiſtri, quos bene nouiſti, dum adhuc viuerent, & ſtudiis florerent? Iam eorum præbendas alii poſſident, & neſcio vtrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modo de illis tacetur.

6 O quàm citò tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorum, ſcien-

tiæ ipſorum concordaſſet : tunc bene ſtuduiſſent , & legiſſent. Quàm multi pereunt per varìam ſcientiam in ſæculo , qui parum curant de Dei ſeruitio ! Et quia magis eligunt magni eſſe quàm humiles , ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt , qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt , qui in ſe paruus eſt , & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt , qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora , vt Chriſtum lucrifaciat. Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAPVT IIII.

De prouidentia in agendis.

1 NON eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed cautè, & longanimiter res eſt ſecundùm Deum ponderanda. Proh dolor! ſæpe malum, faciliùs quàm bonum de alio creditur, & dicitur; ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum procliuem, & in verbis ſatis labilem.

2 Magna ſapientia, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertina-

citer in propriis ſtare ſenſibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita, vel credita, mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente, & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potiùs a meliore inſtrui, quàm tuas adinuentiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubiectior, tantò in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

CAPVT V.

De lectione ſanctarum ſcripturarum.

1 VERITAS eſt in ſcripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis ſcriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potiùs debemus vtilitatem in ſcripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter deuotos, & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos, & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, vtrum paruæ, vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis, te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit;

ſed quid dicatur, attende.

2 Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit in lectione ſcripturarum: quum volumus intelligere, & diſcutere; vbi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec vnquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum: nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum, ſine cauſa enim non proferuntur.

CAPVT VI.

De inordinatis affectionibus.

1 QVANDOCVMQVE homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus, & auarus, nunquam quieſcunt: pauper, & humilis ſpiritu, in multitudine pacis conuerſantur. Homo, qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in paruis, & vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt a terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpe habet

triſtitiam, quum ſe ſubtrahit: leuiter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2 Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ grauatur: quia ſequutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil iuuat ad pacem quam quæſiuit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, inuenitur pax vera cordis, non autem eis ſeruiendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, ſed in feruido, & ſpirituali.

CAPVT VII.

De vana ſpe, & elatione fugienda.

1 VANVS eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis ſeruire, amore IESV Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cuiuſcumque viuentis: ſed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitiis, ſi ad-

ſunt : nec in amicis, quia potentes ſunt : ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis; quæ modicâ infirmitate corrumpitur, & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate, aut ingenio tuo : ne diſpliceas Deo, cuius eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis : quia aliter ſunt iudicia Dei, quàm hominum : cui ſæpe

diſplicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conſerues. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi, zelus, & indignatio frequens.

CAPVT VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 NON omni homini reueles cor tuum: ſed cum ſapiente, & timente Deum, age cauſam tuam. Cum iuuenibus, & extraneis, rarus eſto. Cum diuitibus

noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus, & ſimplicibus, cum deuotis, & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & Angelis eius, opta familiaris eſſe, & hominum notitiam deuita.

2 Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt perſona ignota, ex bona fama luceſcat: cuius tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniun-

ctione

ctione noſtra : & incipimus magis diſplicere, ex morum improbitate, in nobis conſiderata.

CAPVT IX.

De obedientia, & ſubiectione.

1 VALDE magnum eſt in obedientia ſtare, ſub prælato viuere, & ſui iuris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubiectione, quàm in prælatura. Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate; & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent; niſi ex toto corde, propter Deum ſe ſubiiciant. Curre

hic, vel ibi: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio, multos fefellit.

2 Verum est, quod vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum

propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3 Audiui enim ſæpe, ſecuriùs eſſe audire, & accipere conſilium, quàm dare. Poteſt etiam contingere, vt bonum ſit vniuſcuiuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, cum id ratio, aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ, & pertinaciæ.

CAPVT X.

De cauenda ſuperfluitate verborum.

1 CAVEAS tumultum hominum quantum potes: multùm enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſim-

plici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur: cum tamen raró, ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas loquutiones, ab inuicem conſolari quærimus: & cor diuerſis cogitationibus fatigatum, optamus releuare. Et multum libenter de his quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui, & cogitare.

2 Sed proh dolor, sæpe inaniter & frustra. Nam hæc exterior consolatio, interioris, & diuinæ consolationis, non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet, & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum ad profectum spiritualem, deuota spiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo, & spiritu, in Deo sibi sociantur.

Capvt XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1 Mvltam possemus pacem habere, si non vellemus nos cum aliorum dictis, & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecùs quærit? qui parum, vel raró se intrinsecùs colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorum, tam perfecti, & contemplatiui fue-

runt? Quia omnino ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis nimis ſolicitamur. Rarò etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si eſſemus nobis ipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc poſſemus etiam diuina ſapere, & de cæleſti contemplatione aliquid experiri. Totum, &

maximum impedimentum est, quia non sumus a passionibus, & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio; profectò auxilium Domini super nos, videremus de cælo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certandi occasiones procurat, vt vincamus. Si tantùm in istis exterioribus obseruantiis, profectum religionis ponimus,

nimus, citò finem habebit deuotio noſtra. Sed ad radicem ſecurim ponamus: vt purgati a paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò e contrario ſæpe ſentimus; vt meliores, & puriores in initio conuerſionis nos fuiſſe inueniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis. Feruor, & profectus noſter, quotidie deberet creſcere; ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi feruoris partem poſſet retinere. Si modicam violentiam faceremus

in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum leuitate, & gaudio.

6 Graue eſt aſſueta dimittere; ſed grauius eſt contra propriam voluntatem ire. Sed ſi non vincis parua, & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne fortè paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto quod ſolicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAPVT. XII.

De vtilitate aduersitatis.

1 BONVM nobis eſt, quòd aliquando habemus aliquas grauitates, & contrarietates: quia ſæpe hominem ad cor reuocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt quod patiamur quandoque contradictores, & quod malè & imperfectè de nobis ſentiatur; etiamſi bene agimus, & intendimus. Iſta ſæpe iuuant ad humilitatem, & a vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem

teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2 Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare, vt non eſſet ei neceſſe multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutius viuere, & mortem optat venire: vt poſſit diſſolui, & cum Chriſto eſ-

ſe. Tunc etiam bene aduertit perfectam ſecuritatem, & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

CAPVT XIII.

De tentationibus reſiſtendis.

1 QVAMDIV in mundo viuimus, ſine tribulatione, & tentatione eſſe non poſſumus. Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram. Ideo vnuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit,

quærens quem deuoret, Nemo tam perfectus eſt, & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non poſſumus.

2 Sunt tamen tentationes homini ſæpe valde vtiles, licet moleſtæ ſint, & graues: quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes, & tentationes tranſierunt, & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiuerunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi non ſint tentationes, vel aduerſitates.

3 Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit: quia in nobis eſt vnde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſuperuenit, & ſemper aliquid ad patiendum habebimus: nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauius incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam, & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum

proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & peiùs ſentiet. Paulatim, & per patientiam cum longanimitate (Deo iuuante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duritèr agere: ſed consolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia ſicut nauis ſine gubernaculo hinc inde a fluctibus impellitur, ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis pro-

bat

bat ferrum, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe quid poſſumus: ſed tentatio aperit quid ſumus. Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim vt pulſauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Principiis obſta, ſero medicina paratur,
quum mala per longas inualuere moras.

Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſtea delectatio, & motus prauus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſti-

tur in principio. Et quantò diutius ad resistendum quis torpuérit, tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conuersionis suæ, grauiores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam vero, quasi per totam vitam suam, malè habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm diuinæ ordinationis sapientiam, & æquitatem; quæ statum, & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem prærordinat.

7 Ideo non debemus desperare

quum tentamur : ſed eò feruentiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui vtique ſecundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, vt poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione, & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſaluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus, & tribulationibus probatur homo, quantùm profecit; & ibi maius meritum exiſtit, & virtus meliùs pateſcit. Nec magnum eſt ſi homo deuotus ſit, & feruidus, quum graui-

tatem non sentit: sed si tempore aduersitatis patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam a magnis tentationibus custodiuntur, & in paruis quotidianis sæpe vincuntur: vt humiliati nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

Capvt XIIII.

De temerario iudicio vitando.

1 AD teipsum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios, homo frustra laborat, sæpius errat, & leuiter peccat: seipsum verò iudi-

cando, & diſcutiendo, ſemper fructuoſè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2 Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit quàm

cupiunt, citò mouentur, & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum, & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos, & ciues; inter religioſos, & deuotos.

3 Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & vltra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris, vel induſtriæ, quàm virtuti ſubiectiuæ Iesv Chriſti; rarò, & tardè eris homo illuminatus: quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubiici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPVT XV.

De operibus ex charitate factis.

1 PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum ſit, & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Ma-

cupiunt, citò mouentur, & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum, & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos, & ciues; inter religioſos, & deuotos.

3 Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & vltra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris, vel induſtriæ, quàm virtuti ſubiectiuæ IESV Chriſti; raró, & tardè eris homo illuminatus: quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubiici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPVT XV.

De operibus ex charitate factis.

1 PRO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non destruitur, sed in melius commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodest: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum sit, & despectum, totum efficitur fructuosum. Ma-

gis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, quàm quantum facit. Multum facit, qui multum diligit.

2 Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati, quam ſuæ voluntati ſeruit. Sæpe videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, rarò abeſſe volunt.

3 Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit; ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum pri-

priuatum gaudium amat; nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit; ſed totaliter ad Deum refert, a quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt. O! qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAPVT XVI.

De ſufferentia defectuum aliorum.

1 QVÆ homo in ſe, vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere; donec Deus

aliter ordinet. Cogita, quia ſic fortè meliùs eſt, pro tua probatione, & patientia; ſine qua non ſunt multum ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare: vt Deus tibi dignetur ſubuenire, & poſſis benignè portare.

2 Si quis ſemel, aut bis admonitus non acquieſcit, nòli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor in omnibus ſeruis ſuis, qui ſcit bene mala in bonum conuertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualéſcumque infirmitates; quia & tu

multa habes quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus quod alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum, ſicut noſipſos, penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid

tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos inuicem portare, inuicem cõſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, meliùs patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

CAPVT XVII.

De monaſtica vita.

1 OPORTET quod diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem, & concordiam cum aliis tenere. Non eſt paruum in monaſteriis, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela conuerſari, & vſque ad mortem fidelis perſeuerare. Beatus qui ibidem bene vixit, & feliciter conſummauit. Si vis debitè ſtare, & proficere, teneas te tamquam exulem & peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2 Habitus, & tonſura modicum confert: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum, verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inueniet niſi tribulationem, & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubiectus.

3 Ad ſeruiendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum, & laborandum, ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde,

ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAPVT XVIII.

De exemplis ſanctorum Patrum.

1 INTVERE ſanctorum Patrum viuida exempla, in quibus vera perfectio refulſit, & religio; & videbis quàm modicum ſit, & pæne nihil, quod nos agimus: Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti, & amici Chriſti, Domino ſeruierunt in fame, & ſiti; in frigore, & nuditate; in labore, & fatigatione; in vigiliis, & ieiuniis; in orationibus, & meditationibus ſanctis; in perſequu-

tionibus, & opprobriis multis.

2 O quàm multas, & graues tribulationes passi sunt Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & reliqui omnes, qui Christi vestigia voluerunt sequi! Nam animas suas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas possiderent. O quàm strictam & abdicatam vitam, sancti Patres in eremo duxerunt! quàm longas & graues tentationes pertulerunt! quàm frequenter ab inimico vexati sunt! quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt! quàm rigidas abstinentias peregerunt! Quàm magnum zelum, &

fer-

feruorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! Quàm forte bellum aduerſus edomationem vitiorum geſſerunt? Quàm puram, & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinæ vacabant[a]: quamquam laborando ab oratione mentali minime ceſſarent.

3 Omne tempus vtiliter expendebant: omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, hono-

ribus, amicis, & cognatis renunciabant: nil de mundo habere cupiebant: vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valde in gratia, & virtutibus. Foris egebant, sed intus gratiâ, & consolatione diuinâ reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi, ac familiares amici. Sibiipsis videbantur tamquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi, & dilecti. In vera humilitate stabant: in simplici obedientia viuebant: in charitate, & patientia ambulabant: &

ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis: & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus feruor omnium religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit! O quanta deuotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reuerentia, & obedientia ſub regula magiſtri in omnibus effloruit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod vere viri ſancti, & perfecti fuerunt:

qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6 Oh teporis, & negligentiæ ſtatus noſtri, quòd tam citò declinamus a priſtino feruore; & iam tædet viuere, præ laſſitudine, & tepore! Vtinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti deuotorum.

CAPVT XIX.

De exercitiis boni religiosi.

1 VITA boni religioſi omnibus virtutibus pollere debet: vt ſit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris: quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere reuereri debemus, vbicumque fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propoſitum noſtrum, & ad feruorem nos excitare: quaſi hodie primùm ad conuerſionem ve-

nissemus: atque dicere, Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est quod hactenus feci.

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, bene proficere volenti. Quòd si fortiter proponens sæpe deficit: quid ille, qui raro aut minùs fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit desertio propositi nostri, & leuis omissio exercitiorum, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum, in

gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via eius.

3 Si pietatis cauſa, aut fraternæ vtilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſtea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentiâ, faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nociuum ſentietur. Conemur quantùm poſſumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa

præcipuè quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora noſtra, & interiora pariter nobis ſcrutanda ſunt, & ordinanda: quia vtraque expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum: & ad minus ſemel in die; manè videlicet, aut veſpere. Manè propone, veſpere diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan offendiſti Deum, & proximum. Accinge te ſicut vir contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Nunquam ſis ex

toto

toto corde ociosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto tutiùs exercentur priuata. Cauendum tamen ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè, & fideliter debitis, & iniunctis; si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exerci-

tium : ſed aliud iſti, aliud illi magis deſeruit. Etiam pro temporis congruentia diuerſa placent exercitia : quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis, & quietis. Alia, quum triſtamur, libet cogitare : & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia feſta renouanda ſunt bona exercitia, & Sanctorum ſuffragia feruentiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi, & ad æternum feſtum peruenturi. Ideoque ſoli-

citè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotiùs conuersari, atque omnem obseruantiam strictiùs custodire, tamquam in breui præmium laboris nostri a Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos meliùs ad exitum præparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quem, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua, constituet eum.

Capvt XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentii.

1 Qvære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quam occupationem. Si te ſubtraxeris a ſuperfluis locutionibus, & otioſis circuitionibus, nec non a nouitatibus, & rumoribus audiendis; inuenies tempus ſufficiens, & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in ſe-

creto viuere eligebant.

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc sæpius experimur, quando diu confabulamur. Faciliùs est omnino tacere, quàm verbo non excedere. Faciliùs est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora, & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu a turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet. Nemo securè præest, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3 Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit. Nec eo minùs ſoliciti, & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus, & gratiâ emicuerunt. Prauorum autem ſecuritas, ex ſuperbia, & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpe meliores in æſtimatione hominum grauiùs periclitati ſunt, propter ſuam nimiam confiden-

tiam. Vnde multis vtilius eſt, vt non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur, ne nimiùm ſecuri ſint: ne fortè in ſuperbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent. O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret: qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſeruaret! O qui omnem vanam ſolicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria, ac diuina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret quàm magnam pacem, & quietem poſſideret!

5 Nemo dignus eſt cæleſti con-

ſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella inuenies, quod foris ſæpius amittes. Cella continuata dulceſcit, & male cuſtodita tædium generat. Si in principio conuerſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6 In ſilentio, & quiete proficit anima deuota, & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi inuenit fluenta lacrymarum, quibus ſingu-

lis noctibus ſe lauet, & mundet; vt conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit a notis, & amicis, approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Meliùs eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia eius. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed quum hora tranſierit,

quid nisi grauitatem conscientiæ, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus tristem sæpe reditum parit: & læta vigilia serotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium, blandè intrat: sed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa: nam ex istis omnia sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana? Leua oculos

tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis, & negligentiis. Dimitte vana vanis, tu autem intende illis quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Capvt XXI.

De compunctione cordis.

1 SI vis aliquid proficere, conserua te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consueuit. Mirum est, quòd homo potest vnquam perfectè in hac vita lætari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2 Propter leuitatem cordis, &

negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpe vane ridemus, quando meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cum bona conscientia. Felix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui a se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest, vel grauare. Certa viriliter; consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi bene te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum,

nec te implices causis maiorum. Habe semper oculum super te primùm, & admoneas teipsum specialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis bene, & circumspectè, sicut deceret Dei seruum, & deuotum religiosum conuersari. Vtilius est sæpe, & securius, quòd homo non habeat multas consolationes in hac vita, secundùm carnem præcipuè. Támen quòd diuinas non habemus, aut rariùs sentimus, nos in culpa sumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec

vanas, & externas omnino abiicimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multâ tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis ſunt peccata, & vitia noſtra: quibus ita inuoluti

iacemus vt rarò cæleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni, ſiue purgatorii pœnas, cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi, & valde pigri remanemus.

6 Sæpe eſt inopia ſpiritus, vnde tam leuiter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad

Do-

Dominum, vt det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lacrymarum, & potum da mihi in lacrymis, in menſura.

CAPVT XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1 MISER es vbicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi ſicut vis, & deſideras? Quis eſt qui habet omnia ſecundùm ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliqua

tribulatione, vel angustia, quamuis Rex sit, vel Papa. Quis est qui meliùs habet? vtique qui pro Deo aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens, & excelsus? Sed attende ad cælestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia nulla sunt; sed valde incerta, & magis grauantia, quia nunquam sine solicitudine, & timore possidentur. Non est hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè miseria est vi-

uere ſuper terram. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & ceteris neceſſitatibus naturæ ſubiacere, verè magna miſeria eſt, & afflictio homini deuoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3 Valde enim grauatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſ-

ſitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam : & ampliùs væ illis qui diligunt hanc miſeram, & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix neceſſaria laborando, aut mendicando habeant) vt ſi poſſent hic ſemper viuere, de regno Dei nihil curarent.

4 O inſani, & infideles corde, qui tam profundè in terris iacent, vt nihil niſi carnalia ſapiant ! Sed miſeri, adhuc in fine grauiter ſentient, quàm vile, & nihilum erat, quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Chri-

ſti, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt, ſed tota ſpes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium ipſorum ſurſum ad manſura, & inuiſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia, adhuc habes tempus, & horam.

5 Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt emendandi. Quando male ha-

bes, & tribularis, tunc tempus eſt promerendi. Oportet te tranſire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quamdiu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio, & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem; ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam; donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur a vita.

6 O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cauere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo noſipſos humiliare poſſumus, nec vnquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles, & inſtabiles ſumus. Citò etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi iam pax ſit, & ſe-

curitas: cum necdum appareat vestigium veræ ſanctitatis in conuerſatione noſtra. Bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtitueremur, tamquam boni nouitii, ad mores optimos: ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & maiori ſpirituali profectu.

Capvt XXIII.

De meditatione mortis.

1 Valde citò erit tecum hic factum: vide aliter quomodo te habeas. Hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente. O hebetudo, & du-

duritia cordis humani, quòd solùm præsentia meditatur, & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres. Meliùs esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & qui scis, si crastinum habebis?

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene esse-

mus conuerſati in hoc mundo. Multi annos computant conuerſionis, ſed ſæpe paruus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutiùs viuere. Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem tranſibis viam.

3 Cum manè fuerit, puta te ad veſperum non peruenturum. Veſpere autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum mors in-

ueniat. Multi ſubitò, & improuiſè moriuntur. Nam horâ, qua non putatur, filius hominis venturus eſt. Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita, & valde dolebis, quòd tam negligens, & remiſſus fuiſti.

4 Quam felix, & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui,

& ſupportatio cuiuſlibet aduerſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multùm peregrinantur, raró ſanctificantur.

5 Noli confidere ſuper amicos, & proximos; nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citiùs obliuiſcentur tui homines, quàm æſtimas. Meliùs eſt nunc tempeſtiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſolicitus modò, quis erit pro te ſolicitus in futuro? Nunc tempus eſt

valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quod hoc vtilius non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas! Veniet, quando vnum diem, seu horam pro emendatione desiderabis, & nescio an impetrabis.

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare, de quàm magno timore eripere, si modò semper timoratus fueris, & suspectus de morte. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Disce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Christo. Disce

nunc omnia contemnere, vt tunc possis libere ad Christum pergere. Castiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

7 Ah stulte, quid cogitas te diu victurum, cum nullum diem habeas hic securum? Quàm multi decepti sunt, & insperatè de corpore extracti? Quoties audisti a dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille submersus est, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit. Alius igne, alius ferro, alius peste, alius latrocinio interiit: & sic omnium finis mors est, & vita

hominum tamquam vmbra ſubitò pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te? Age, age nunc chariſſime quidquid agere potes: quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter ſalutem tuam nihil cogites: ſolùm quæ Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt cum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æternà tabernacula.

9 Serua te tamquam peregrinum

& hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces, & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige, vt ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

Caput XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

1 In omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis iudicem, cui nihil eſt occultum; qui muneribus non placatur,

nec

nec excuſationes recipit: ſed quod iuſtum eſt iudicabit. O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo omnia mala tua ſcienti: qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excuſari, vel defendi: ſed vnuſquiſque ſufficiens onus erit ſibiipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgatiuus.

2 Habet magnum, & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua iniu-

ria : qui pro contrariantibus ſibi libenter orat , & ex corde culpas indulget : qui veniam ab aliis petere non retardat: qui faciliùs miſeretur , quàm iraſcitur : qui ſibiipſi violentiam frequenter facit , & carnem omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Meliùs eſt modò purgare peccata , & vitia reſecare, , quàm in futuro purganda reſeruare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem , quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, niſi peccata tua ? Quantò ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris, tantò duriùs poſtea lues,

& maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur, & guloſi ingenti ſiti, ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido ſulphure perfundentur; & ſicut furioſi canes, præ dolore inuidioſi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur; & auari miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hic centum anni in amariſſima pœ-

nitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis : hic tamen interdum ceſſatur a laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modò ſolicitus, & dolens pro peccatis tuis: vt in die iudicii ſecurus ſis cum beatis. Tunc enim iuſti ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad iudicandum, qui modò ſe ſubiicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper, & humilis, & pauebit vndique ſuperbus.

5 Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto

didicit ſtultus, & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in delitiis fuiſſet ſemper nutrita. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc iuuabit plus conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc ampliùs exaltabitur ſimplex obedientia, quàm omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quàm docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper deuotâ oratione, quàm ſuper delicatâ comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quàm multa pulcra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc a grauioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid poſſis

poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modò modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tum faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernum diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes: quid totum tibi profuiſſet, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infer-

num metuit : quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum si mortem, & iudicium timeat. Bonum tamen est, vt si necdum amor a malo te reuocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed diaboli laqueos citiùs incurret.

Capvt XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ nostræ.

1 Esto vigilans, & diligens in Dei seruitio : & cogita frequen-

quenter ad quid venisti: & cur sæculum reliquisti? Nonne vt Deo viueres, & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam inuenies. Si tu permanseris fidelis, & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis, & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam peruenies: sed securitatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cum quidam anxius inter metum, & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtrauiſſet, hæc intra ſe reuoluit dicens: O ſi ſcirem, quod adhuc perſeueraturus eſſem! ſtatimque audiuit diuinum intus reſponſum: Quid, ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxque conſolatus, & confortatus, diuinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſauit anxia fluctuatio. Noluitque curioſè inueſtigare, vt ſciret quæ ſibi eſſent futura; ſed magis ſtuduit in-

quirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens, & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum, & perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pasceris in diuitiis eius. Vnum. est, quod multos a profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuero illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauia, & contraria sunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, vbi magis

ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quàm alius bene morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſè inclinatur: & feruenter inſtare pro bono, quò ampliùs quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequentiùs in aliis diſplicent.

5 Vbique profectum tuum capias : vt ſi bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraueris, caue ne idem facias ; aut ſi aliquando feciſti, citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris. Quàm iucundum, & dulce eſt videre feruidos, & deuotos fratres, bene morigeratos, & diſciplinatos. Quàm triſte eſt, & graue videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent. Quàm nociuum eſt negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non com-

missa sensum inclinare.

6 Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes inspectâ vitâ IESV Christi: quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè, & deuotè in sanctissima vita, & passione Domini exercet, omnia vtilia, & necessaria sibi, abundanter ibi inueniet: nec opus est vt extra IESVM aliquid melius quærat. O si IESVS crucifixus in cor nostrum veniret, quàm citò, & sufficienter docti essemus!

7 Religiosus feruidus, omnia be-

ne portat, & capit, quæ illi iubentur. Religiosus negligens, & tepidus, habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam: quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religiosus extra disciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit, & remissiora, semper in angustiis erit: quia aut vnum, aut reliquum sibi displicebit.

8 Quomodo faciunt tam multi alii religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplina claustrali? Rarò exeunt, abstractè viuunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiun-

tur, multùm laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diuerſæ religionis mónachos, ac moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Dómino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare, vbi tanta multitudo religioſorum incipit Deo iubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde, & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere,

medere, nec bibere, nec dormire; ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare! tunc multò felicior eſſes quàm modò, cum carni ex qualicumque neceſſitate ſeruis. Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis rarò deguſtamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro

modico contriſtabitur: ſed ponit ſe integrè & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit, nec moritur; ſed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deſeruiunt.

11 Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſolicitudine, & diligentia nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & ſenties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus, & diligens, ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt re-

ſiſtere vitiis, & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuoſè. Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quidquid de aliis ſit, non negligas teipſum. Tantùm proficies, quantùm tibiipſi vim intuleris. Amen.

DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER SECVNDVS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPVT I.

De interna conuerſatione.

1 REGNVM Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Conuerte te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mun-

dum, & inueniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Est enim regnum Dei pax, & gaudium in Spiritu sancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Christus, ostendens tibi consolationem suam: si dignam illi ab intus paraueris mansionem. Omnis gloria eius, & decor ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax familiaritas stupenda nimis.

2 Eia anima fidelis, præpara huic

ſponſo cor tuum : quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit : Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Da ergo Chriſto locum, & ceteris omnibus nega introitum. Cum Chriſtum habueris, diues es, & ſufficit tibi. Ipſe erit prouiſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter : Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat vſque in finem firmiter.

3 Non eſt magna fiducia ponen-

da in homine fragili, & mortali, etiamſi vtilis ſit, & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum aduerſetur, & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & e conuerſo, ſæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene, ſicut meliùs fuerit. Non habes hic manentem ciuitatem; & vbicumque fueris, extraneus es, & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris vnitus.

4 Quid hic circumſpicis, cum

iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cæleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu, cunctà terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide vt non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine remiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta, & cæleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris vulneribus eius, libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Ieſu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties: nec multùm curabis homi-

num

num despectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5 Christus fuit etiam in mundo ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, a notis, & amicis inter opprobria derelictus. Christus pati voluit, & despici; & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios, & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos, & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua, si nihil aduersitatis occurrerit? Si nihil aduersitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6 Si ſemel perfectè introiſſes in interiora IESV, & modicum de ardenti amore eius ſapuiſſes: tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor IESV facit hominem ſeipſum contemnere. Amator IESV, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum liberè conuertere, & eleuare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitiuè quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia prout ſunt, non vt dicuntur, aut æſtimantur: hic verè ſapiens eſt, & doctus magis a Deo, quàm ab hominibus.

Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora ad habenda deuota exercitia. Homo internus citò ſe recolligit: quia nunquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria; ſed ſicut res eueniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt, & ordinatus, non curat mirabiles, & peruerſos hominum geſtus. Tantùm homo impeditur, & diſtrahitur, quantùm ſibi res attrahit.

8 Si rectè tibi eſſet, & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum

cederent, & profectum. Ideo multa tibi displicent, & sæpe conturbant: quia adhuc non es perfectè tibiipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat, & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari exteriùs, pôteris speculari cælestia, & frequenter iubilare interiùs.

Capvt II.

De humili submissione.

1 Non magni pendas, quis pro te, vel contra te sit: sed hoc age, & cura, vt Deus tecum sit in omni re quam facis. Habeas con-

ſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit. Quem enim Deus adiuuare voluerit, nullius peruerſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere, & pati, videbis proculdubio auxilium Domini. Ipſe nouit tempus, & modum liberandi te, & ideo te debes illi reſignare. Dei eſt adiuuare, & ab omni confuſione liberare. Sæpe valde prodeſt ad maiorem humilitatem ſeruandam, quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilem Deus prote-

git, & liberat: humilem diligit, & consolatur: humili homini se inclinat: humili largitur gratiam magnam, & post eius depressionem leuat ad gloriam. Humili sua secreta reuelat, & ad se dulciter trahit, & inuitat. Humilis acceptâ confusione satis bene est in pace: quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPVT III.

De bono pacifico homine.

1 TENE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.

Homo pacificus magis prodeſt, quam bene doctus. Homo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem malè contentus eſt, & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe quod dicere non deberet, & omittit quod ſibi magis facere expediret. Conſiderat quod alii facere tenentur, & negligit quod ipſe teneatur. Habe ergo primo zelum ſuper teipſum, & tunc iuſtè zela-

re poteris etiam proximum tuum.

2 Tu bene ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere. Iuſtiùs eſſet vt te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longè es adhuc a verâ charitate, & humilitate; quæ nulli nouit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ſibi. Non eſt magnum cum bonis, & manſuetis conuerſari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris, & peruerſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrarian-

riantibus pacificè posse viuere, magna gratia est, & laudabile nimis, virileque factum.

3 Sunt qui seipsos in pace tenent, & cum aliis etiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis sunt graues, sed sibi semper grauiores. Et sunt, qui seipsos in pace retinent, & ad pacem alios reducere student. Est tamen tota pax nostra, in hac miserâ vitâ, potiùs in humili sufferentiâ ponenda, quàm in non sentiendo contraria. Qui meliùs scit pati, maiorem tenebit pacem. Iste est victor sui, & dominus mundi, amicus Christi, & heres cæli.

Capvt IIII.

De pura mente, & ſimplici intentione.

1 Dvabvs alis homo ſubleuatur a terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quàm Dei beneplacitum, & proximi vtilitatem intendis, & quæris, internâ libertate perfrueris. Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſan-

ctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parua, & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2 Si tu esses intus bonus, & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & bene caperes. Cor purum penetrat cælum, & infernum. Qualis vnusquisque intus est, taliter iudicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc vtique possidet puri cordis homo. Et si est alicubi tribulatio, & angustia, hoc meliùs nouit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se conuertens, a torpo-

re exuitur, & in nouum hominem transſmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem. Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare; tunc minùs eà reputat, quæ ſibi priùs grauia eſſe ſentiebat.

CAPVT V.

De propria conſideratione.

1 NON poſſumus nobiſipſis nimis credere, quia ſæpe gratia nobis deeſt, & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc ci-

cò per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus, quòd tam cæci intus ſumus. Sæpe malè agimus, & peiùs excuſamus. Paſſione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in aliis reprehendimus, & noſtra maiora pertranſimus. Satis citò ſentimus, & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantùm alii de nobis ſuſtinent, non aduertimus. Qui bene, & rectè ſua ponderaret, non eſſet quòd de alio grauiter iudicaret.

2 Internus homo ſuiipſius curam omnibus curis anteponit: & qui ſibiipſi diligenter intendit, fa-

ciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus, & deuotus, nisi de alienis silueris, & ad teipsum specialis respexeris. Si tibi, & Deo totaliter intendis, modicùm te mòuebit quòd foris percipis. Vbi es, quando tibiipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti? Si debes habere pacem, & vnionem veram; oportet quod totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas.

3 Multùm proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserues. Valde deficies, si aliquid temporale reputaueris. Nil

magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit vniuerſa. Solus Deus æternus, & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPVT. VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

1 GLORIA boni hominis, teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona con-

ſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter aduerſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt, & inquieta. Suauiter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari niſi quum benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia non eſt pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis, quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, non

eſt

eſt graue amanti: ſic enim gloriari, eſt gloriari in cruce Domini. Breuis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria, in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Iuſtorum lætitia, de Deo, & in Deo eſt: & gaudium eorum de veritate. Qui veram, & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare conuincitur cæleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3 Facile erit contentus, & pacatus, cuius conſcientia munda eſt. Non es ſanctior ſi laudaris: nec vilior ſi vituperaris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quàm (Deo teſte) ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus vero penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicùm de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4 Qui nullum extrinſecùs pro ſe

testimonium quærit, liquet quod totaliter se Deo commisit. Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est (ait B. Paulus) sed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliquâ affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAPVT VII.

De amore IESV *super omnia.*

1 BEATVS qui intelligit quid sit amare Iesum, & contemnere seipsum propter Iesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Iesus vult solus super omnia amari. Dilectio creatu-

ræ fallax, & inſtabilis: dilectio Ieſu, fidelis, & perſeuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum tibi retine, qui omnibus recedentibus te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſiue velis, ſiue nolis.

2 Teneas te apud Ieſum, viuens, ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, ſolus poteſt te iuuare. Dilectus tuus talis eſt naturæ, vt alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, &

tamquam rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te bene ab omni creatura euacuare, Ieſus deberet libenter tecum habitare. Pæne totum perditum inuenies, quidquid extra Ieſum in hominibus poſueris. Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius vt flos fœni cadet.

3 Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium, & lucrum, ſenties ſæpius detrimentum. Si quæris in omnibus Ieſum, inuenies vtique Ieſum. Si autem quæ-

ris teipſum, inuenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nociuior ſibi, ſi Ieſum non quærit, quam totus mundus, & omnes ſui aduerſarii.

CAPVT VIII.

De familiari amicitia IESV.

1 QVANDO IESVS adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur. Quando vero Ieſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Ieſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Ieſus vnum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magda-

lena ſtatim ſurrexit de loco in quo fleuit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quando Ieſus vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritus. Quàm aridus, & durus es ſine Ieſu. Quàm inſipiens, & vanus, ſi cupis aliquid extra Ieſum. Nonne hoc eſt maius damnum, quàm ſi totum perderes mundum?

2 Quid poteſt tibi mundus conferre ſine Ieſu? Eſſe ſine Ieſu, grauis eſt infernus: & eſſe cum Ieſu, dulcis paradiſus. Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Ieſum, inuenit theſaurum bonum, imò bonum

ſuper omne bonum. Et qui perdit Ieſum, perdit nimis multùm, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus eſt qui viuit ſine Ieſu, & ditiſſimus, qui bene eſt cum Ieſu.

3 Magna ars eſt ſcire cum Ieſu conuerſari; & ſcire Ieſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis, & pacificus, & erit tecum Ieſus. Sis deuotus, & quietus, & manebit tecum Ieſus. Potes citò fugare Ieſum, & gratiam eius perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaueris, & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine amico non

potes

potes bene viuere: & si Iesus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis, & desolatus. Fatuè igitur agis, si in aliquo altero confidis, aut lætaris. Eligendum est magis totum mundum habere contrarium, quam Iesum offensum. Ex omnibus ergo charis, sit Iesus solus dilectus specialis.

4 Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seipsum. Solus Iesus Christus singulariter est amandus: qui solus bonus, & fidelis præ omnibus inuenitur amicis. Propter ipsum, & in ipso, tam amici quàm inimici, tibi sint chari: & pro omnibus his

exorandus est; vt omnes ipsum cognoscant, & diligant. Nunquam cupias singulariter laudari, vel amari: quia hoc solius Dei est, qui similem sibi non habet; nec velis quod aliquis tecum in corde suo occupetur; neque tu cum alicuius occuperis amore: sed sit Iesus in te, & in omni bono homine.

5 Esto purus, & liber ab intus, sine alicuius creaturæ implicamento. Oportet esse nudum, & purum cor ad Deum gerere, si vis vacare, & videre quàm suauis sit Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, nisi gratiâ eius fueris

præuentus; & intractus: vt omnibus euacuatis, & licentiatis, solus cum solo vniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et quando recedit, tunc pauper, & infirmus erit, & quasi tantùm ad flagella relictus. In his non debet deiici, nec desperare; sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare; & cuncta superuenientia sibi ad laudem Iesu Christi perpeti: quia post hyemem sequitur æstas; post noctem redit dies, & post tempestatem magna serenitas.

Capvt IX.

De carentia omnis ſolatii.

1 Non eſt graue, humanum contemnere ſolatium, cum adeſt diuinum. Magnum eſt, & valde magnum, tam humano, quàm diuino poſſe carere ſolatio; & pro honore Dei libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis, & deuotus adueniente gratia? optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit,

qui portatur ab omnipotente, & ducitur a ſummo ductore?

2 Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur a ſeipſo. Vicit ſanctus martyr Laurentius ſæculum cum ſuo ſacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Chriſti, etiam a ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris, amorem hominis ſuperauit: & pro humano ſolatio, diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu, aliquem neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei,

disce relinquere. Nec grauitèr feras cum ab amico derelictus fueris; sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem separari.

3 Multùm, & diu oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum, facilè labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, & pro Christo duros sustinere labores.

4 Cum igitur spiritualis a Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed Dei munus intellige esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præsumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque, & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. Cum ablata fuerit consolatio, non statim desperes: sed cum humilitate, & patientia expecta cælestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem. Istud non est nouum, nec alienum viam

Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis Prophetis fuit sæpe talis alternationis modus.

5 Vnde quidam (præsente iam gratia) dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Absente vero gratiâ, quid in se fuerit expertus, adiungit dicens: Auertisti faciem tuam a me, & factus sum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantius Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur, dicens: Audiuit Dominus, & mi-

ſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor meus. Sed in quo? Conuertiſti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitiâ. Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis, & pauperibus, ſi interdum in feruore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit, & recedit, ſecundùm ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde beatus Iob ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.

6 Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia

Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis? Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres, vel amici fideles, ſiue libri ſancti, vel tractatus pulcri, ſiue dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum iuuant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum a gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7 Nunquam inueni aliquem tam religioſum, & deuotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus ſanctus

fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs, vel postea, non fuerit tentatus. Non enim dignus est altâ Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliquâ tribulatione. Solet enim sequentis consolationis tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8 Datur autem consolatio diuina, vt homo fortior sit ad sustinendum aduersa. Sequitur etiam tentatio, ne se eleuet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideo non ces-

ſes te præparare ad certamen: quia a dextris, & a ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquam quieſcunt.

CAPVT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVR quæris quietem, cum natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes: & ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis volupta-

tes. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales vero deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & a Deo puris mentibus infuſæ. Sed iſtis diuinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet, quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2 Multùm autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. Deus bene facit conſolationis gratiam dando: ſed homo male agit, non totum Deo, cùm gratiarum actione, retribuendo. Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ flue-

re, quia ingrati ſumus auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3 Nolo conſolationem quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne deſiderium, purum: nec omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, vnde ſemper humilior, & timoratior inueniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus

ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potiùs ſe pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4 Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum: nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi ſancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe. Et quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate, & gloriâ cæleſti non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In

Deo confirmati, & fundati, nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo adscribunt quidquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem non quærunt: sed gloriam, quæ a solo Deo est, volunt: & Deum in se, & in omnibus Sanctis, laudare super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5 Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo: & magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum paruum, aut nimis vile videbitur. Non enim paruum est, quod a sum-

ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas, & verbera dederit, gratum eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, vt redeat: cautus ſit, & humilis, ne amittat.

CAPVT XI.

De paucitate amatorum crucis IESV.

HABET Ieſus nunc multos amatores regni ſui cæleſtis, ſed paucos baiulatores ſuæ crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulatio-

nis. Plures inuenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo, aut cum eo aliquid ſuſtinere. Multi Ieſum ſequuntur vſque ad fractionem panis, ſed pauci vſque ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula eius venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Ieſum diligunt, quamdiu aduerſa non contingunt. Multi illum laudant, & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Ieſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel

in deiectionem nimiam cadunt.

2 Qui autem Iesum propter Iesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione, & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt. Et si nunquam eis consolationem dare vellet, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3 O quantùm potest amor Iesu purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt? nonne amatores sui magis

quam Christi probantur, qui sua commoda, & lucra semper meditantur? Vbi inuenietur talis, qui velit Deo seruire gratis?

4 Rarò inuenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus. Nam verum pauperem spiritu, & ab omni creatura nudum quis inueniet? Procul & de vltimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est. Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est. Et si habuerit virtutem magnam, & deuotionem nimis ar-

dentem, adhuc multum sibi deest: scilicet vnum, quod summè sibi necessarium est. Quid illud? Vt omnibus relictis se relinquat, & a se totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda nouerit; nil se fecisse sentiat.

5 Non grande ponderet, quod grande æstimari possit: sed in veritate seruum inutilem se pronuntiet, sicut Veritas ait: Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Serui inutiles sumus. Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus, & pauper

ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo potentior, nemo liberior: qui ſe, & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

Capvt XII.

De regia via ſanctæ crucis.

1 Dvrvs multis videtur hic ſermo: Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite a me maledicti in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc

ſignum crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui crucis, qui ſe Crucifixo conformauerunt in vita, accedent ad Chriſtum iudicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus, in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum; &

ibis in vitam æternam. Præcessit ille baiulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: vt & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter viues. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3 Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum iacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris: & non inuenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispone, & ordina

omnia

omnia ſecundùm tuum velle, & videre; & non inuenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut inuitè: & ita crucem ſemper inuenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4 Interdum a Deo relinqueris, interdum a proximo exercitaberis, & quod amplius eſt, ſæpe tibimetipſi grauis eris: nec tamen aliquò remedio, vel ſolatio, liberari, ſeu alleuiari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet vt ſuſtineas. Vult enim Deus, vt tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & vt illi totaliter te ſubii-

cias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt, & vbique te expectat. Non potes effugere, vbicumque cucurreris: quia quocumque iueris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum inuenies. Conuerte te ſupra, conuerte te infra; conuerte te extra, conuerte te intra; & in his omnibus inuenies crucem: & neceſſe eſt te vbique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5 Si libenter crucem portas, por-

tabit te, & ducet te ad desideratum finem; vbi scilicet finis patiendi erit, quamuis hic non erit. Si inuitè portas, onus tibi facit, & teipsum magis grauas: & tamen oportet vt sustineas. Si abiicis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forsitan grauiorem.

6 Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo sine cruce, & tribulatione fuit? Nec enim Iesus Christus Dominus noster vna hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat (ait) Christum pati, & resurgere

a mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7 Tota vita Chriſti crux fuit, & martyrium: & tu tibi quæris requiem, & gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò grauiores ſæpe cruces inuenit: quia exilii ſui pœna magis ex amore creſcit.

8 Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum

maximum sibi sentit accrescere, ex sufferentia suæ crucis. Nam dum sponte se illi subiicit, omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ consolationis conuertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis, & aduersitatis ob amorem conformitatis crucis Christi, vt se sine dolore & tribulatione esse non vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura, & grauiora pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus,

ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt, & agit in carne fragili: vt quod naturaliter ſemper abhorret, & fugit; hoc feruore ſpiritus aggrediatur, & diligat.

9 Non eſt ſecundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare, & ſeruituti ſubiicere: honores fugere, contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare: aduerſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad teipſum reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris. Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & ſubiicien-

tur ditioni tuæ mundus, & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10 Pone te ergo sicut bonus, & fidelis seruus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore Crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduersa, & varia incommoda in hac misera vita: quia sic tecum erit vbicumque fueris: & sic reuera inuenies vbicumque latueris. Oportet ita esse: & non est remedium euadendi a tribulatione malorum, & dolore, quàm vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si

amicus eius esse, & partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu verò pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnia posses sustinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo; tunc bene tecum esse æstima, quia inuenisti paradisum in terra. Quamdiu pati graue tibi est, & fugere quæris; tamdiu male ha-

habebis, & ſequetur te vbique fuga tribulationis.

12 Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum, & moriendum; fiet citò meliùs, & pacem inuenies. Etiam ſi raptus fueris vſque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea ſecuratus, de nullo contrario patiendo. Ego (inquit Ieſus) oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuò illi ſeruire placet.

13 Vtinam dignus eſſes, aliquid pro nomine Ieſu pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta

exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi grauiora patiuntur pro mundo.

14 Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quisque plus sibi moritur; tantò magis Deo viuere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quàm

libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes pro Chriſto aduerſa pati, quàm multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatus noſtri in multis ſuauitatibus, & conſolationibus: ſed potiùs in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Si quidem aliquid melius, & vtilius ſaluti hominum, quàm pati fuiſſet, Chriſtus vtique verbo, & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque

eum ſequi cupientes; manifeſtè ad crucem portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis, & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis: Quoniam per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER TERTIUS.

De interna consolatione.

CAPUT I.

De interna Christi locutione ad animam fidelem.

1 AUDIAM quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore eius,

consolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas diuini susurri suscipiunt, & de mundi huius susurrationibus nihil aduertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clausi, interioribus autem sunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cælestia, magis ac magis per quotidiana exercitia, se student præparare. Beati, qui Deo vacare gestiunt, & ab omni impedimento sæculi se excutiunt.

2 Animaduerte hæc anima mea,

& claude ſenſualitatis tuæ oſtia: vt poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua. Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris a creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitam, ac fidelem; vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPVT II.

Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.

1 LOQVERE Domine, quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ſum ego, da mihi intellectum, vt ſciam teſtimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui: fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Iſrael ad Moyſen: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non ſic Domine, non ſic oro: ſed magis cum Samuele propheta, humiliter, ac deſideranter obſecro. Loquere Domine,

quia audit ſeruus tuus. Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator, & illuminator omnium Prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere, illi autem ſine te nihil proficient.

2 Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulcriter dicunt, ſed te tacente, cor non accendunt. Litteras tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu iuuas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu con-

ſortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis, & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne forte moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantum foris admonitus, & intus non accenſus: ne ſit mihi ad iudicium, verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſeruatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſeruus tuus: verba enim vitæ æternæ habes.

Loquere mihi, ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad laudem, & gloriam, & perpetuum honorem.

CAPVT III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda: & quod multi ea non ponderant.

1 AVDI fili verba mea, verba suauissima, omnem philosophorum, & sapientium huius mundi scientiam excedentia. Verba mea spiritus, & vita sunt, nec humano sensu pensanda. Non sunt ad vanam complacentiam

trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate, atque magno affectu ſuſcipienda. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: vt mitiges ei a diebus malis, & non deſoletur in terra.

2 Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, & vſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri. Plures mundum libentiùs audiunt quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia, & parua, & ſeruitur ei auiditate magna: e-

go promitto ſumma, & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tantâ curâ mihi in omnibus ſeruit, & obedit, ſicut mundo, & dominis eius ſeruitur? Erubeſce Sidon, ait mare. Et ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modicâ præbendâ, longa via curritur: pro æternâ vitâ, a multis vix pes ſemel a terra leuatur. Vile pretium quæritur: pro vno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re, & parua promiſſione, die, noctuque fatigari non timetur.

3 Sed proh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore, &

gloria interminabili, vel ad modicum ſatigari pigritatur. Erubeſce ergo ſerue piger, & queruloſe, quòd illi paratiores inueniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem a ſpe ſua nonnunquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quòd promiſi, dabo; quòd dixi, implebo; ſi tamen vſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde necessaria. Quod non intelligis cum legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet, & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & spernit ea, habet qui iudicet eum in nouissimo die.

Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

5 DOMINE Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego sum,

vt audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſeruulus tuus, & abiectus vermiculus: multò pauperior, & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus, & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6 Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortauerit miſericordia, & gratia

tua? Noli auertere faciem tuam a me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere; ne fiat ânima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam: doce me coram te dignè, & humiliter conuerſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognouiſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

Capvt IIII.

Quod in veritate, & humilitate coram Deo conuersandum est.

1 Fili, ambula coram me in veritate; & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum a ſeductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine verum eſt. Sicut dicis, ita quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipſa me cuſtodiat, & vſque ad ſalutarem finem

conſeruet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2 Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me. Cogitá peccata tua cum diſplicentia magna, & mœrore: & nunquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Reuera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius, & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis, citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò diſſolueris. Non habes quidquam, vnde poſſis gloriari; ſed multa, vnde te debeas vilificare: quia multò

infirmior es, quàm vales comprehendere.

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis. Nil grande, nil pretiosum, & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil verè laudabile, & desiderabile, nisi quòd æternum est. Placeat tibi super omnia, æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes, & fugias; sicut vitia, & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non sincerè coram me ambulant, sed quadam curiositate,

& arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere; ſe, & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſæpe in magnas tentationes, & peccata, propter ſuam ſuperbiam, & curioſitatem, me eis aduerſante, labuntur.

4 Time iudicia Dei, expaueſce iram Omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidam ſolùm portant ſuam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus, & figuris. Quidam habent me in ore,

ſed modicum eſt in corde. Sunt alii, qui in intellectu illuminati, & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis grauiter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſeruiunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cæleſtia: mundum negligere, & cælum totâ die, ac nocte deſiderare.

Capvt V.

De mirabili effectu diuini amoris.

1 Benedico te pater cæleſtis, pater Domini mei Ieſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es

recordari. O pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tuâ recreas conſolatione. Benedico te ſemper, & glorifico, cum vnigenito Filio tuo, & Spiritu ſancto paraclito in ſæcula ſæculorum. Eia Domine Deus amator ſancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea, & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea, & refugium meum in die tribulationis meæ.

2 Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute;

ideo neceſſe habeo a te conforta-ri, & conſolari: propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me a paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus ſanatus, & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeuerandum.

3 Magna res eſt amor, magnum omnino bonum: quod ſolum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce, ac ſapidum efficit. Amor Ieſu nobilis ad magna ope-

randa impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus; ne internus eius impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nec melius in cælo, & in terra: quia amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & læta-

tur; liber eſt, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus: quia in vno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit, & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donãntem ſe conuertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnẽ modum ferueſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit, & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus, non laſſatur; arctatus, non coarctatur; territus, non conturbatur; ſed ſicut viuax flamma, & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecurèque pertranſit. Si quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei, eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6 Dilata me in amore, vt diſcam interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuaue ſit amare, & in amore liquefieri, & natare. Tenear amore, vadens ſupra me præ ni-

mio feruore, & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te plus quàm me: nec me, niſi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Eſt amor velox, ſincerus, pius, iucundus, & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum nunquam quærens. Vbi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis, & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus; ſo-

brius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens prælatis; ſibi vilis, & deſpectus; Deo deuotus, & gratificus; fidens, & ſperans ſemper in eo; etiam cum ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore, non viuitur in amore.

8 Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura, & amara propter dilectum libenter amplecti; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

Caput VI.

De probatione veri amatoris.

1 Fili, non es adhuc fortis, & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis a cœptis, & nimis auidè consolationem quæris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in aduersis displiceo.

2 Prudens amator non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra

dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideò totum perditum, ſi quandoque minùs bene de me, vel de Sanctis meis ſentis, quàm velles. Affectus ille bonus, & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cæleſtis: ſuper quo non nimiùm innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduerſùs incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemquè ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

3 Non ergo te conturbent alie-

næ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtæ. Forte ſerua propoſitum, & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quòd aliquando in exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quam agis: & quàm diu diſplicent, & reniteris, meritum eſt, & non perditio.

4 Scito quod antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: a Sanctorum ſcilicet cultu, a pia paſſionis meæ memoria, a peccatorum vtili recordatione, a proprii cordis cu-

cuſtodia, & a firmo propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat, & horrorem: vt ab oratione reuocet, & ſacra lectione. Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) a Communione ceſſare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala inſerit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia inſers auribus meis. Diſcede a me ſeductor peſſime, non habebis in me partem vllam: ſed Ieſus me-

cum erit, tamquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quam tibi conſentire. Tace, & obmuteſce, non audiam te ampliùs, licet plures mihi moliris moleſtias. Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus.

5 Certa tamquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multùm præcaue a vana complacentia, & ſuperbia. Pro-

pter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pænè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium.

CAPVT VII.

De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.

1 FILI, vtilius eſt tibi, & ſecuriùs deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multùm inde loqui, neque multùm ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tamquam indigno datam timere. Non eſt huic

affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer, & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam: ſed cum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vſu facienda, omnino dilabi permittas: ſed ſicut meliùs potueris, & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim ſunt, qui cùm non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius, ſed Dei eſt dare, & conſolari quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti propter deuotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt: non penſantes ſuæ paruitatis menſuram; ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præſumpſerunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdide-

runt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cælum poſuerunt nidum ſibi: vt humiliati, & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt, & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt, & elidi.

3 Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi a proprio conceptu noluerint. Raró ſibiipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Meliùs eſt ſapere modicum cum humilitate, & paruâ in-

telligentiâ, quàm magni ſcientiarum theſauri, cum vanâ complacentiâ. Meliùs eſt tibi minùs habere, quàm multùm, vnde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliuiſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuoſè ſapit, qui tempore aduerſitatis, & cuiuſque grauitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me, quàm oportet, recògitat, ac ſentit.

4 Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli, nimis deiectus, & formido-

loſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis, & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderare, & regere; non incideres tam citò in periculum, & offenſam. Conſilium bonum eſt, vt feruoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit, abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita & denuo lucem poſſe reuerti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5 Vtilior eſt ſæpe talis probatio, quam ſi ſemper proſpera pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi

quis plures visiones, aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus: si Dei honorem purè, & integrè semper quærat: si seipsum nihil reputet, & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici, & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAPVT VIII.

De vili æstimatione suiipsius in oculis Dei.

1 LOQVAR ad Dominum meum, cum sim puluis, & cinis? Si

me ampliùs reputauero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero, & ab omni propriâ reputatione defecero, atque (ſicut ſum) puluerisauero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deueni: quia nihil ſum, & neſciui. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si

autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quod ſic repente ſubleuor, & tam benignè a te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis ſubueniens neceſſitatibus, a grauibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amando, me perdidi: & te ſolùm quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me

redegi. Quia tu, o dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id, quàm audeo sperare, vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas, nunquam cessat benefacere, etiam ingratis, & longè a te auersis. Conuerte nos ad te, vt simus grati, humiles, & deuoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAPVT IX.

Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem vltimum, ſunt referenda.

1 FILI, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus, & vltimatus; ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ad ſeipſum, & ad creaturas, malè incuruatus. Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis, & areſcis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me, tamquam ad ſuam ori-

ginem, cuncta ſunt reducenda.

2 Ex me puſillus, & magnus, pauper, & diues, tamquàm ex fonte viuo, aquam viuam hauriunt: & qui mihi ſponte, & liberè deſeruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extrà me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur, & anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum habere vo-

lo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3 Hæc eſt veritas, quâ fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intrauerit cæleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus, niſi ſolus Deus, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPVT X.

Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.

1 NVNC iterum loquar Domine, & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſeruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non eſ-

ſem,

ſem, feciſti me: cum errarem longe a te, reduxiſti me, vt ſeruirem tibi: & præcepiſti, vt diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuiſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui, & perii? Feciſti vltra omnem ſpem, miſericordiam cum ſeruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam, & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, vt omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum eſt, vt tibi ſeruiam, cui omnis creatu-

ra ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſeruire tibi: ſed hoc potiùs magnum mihi, & mirandum apparet, quod tam pauperem, & indignum, dignaris in ſeruum recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & vnde tibi ſeruio. Verumtamen vice verſa, tu magis mihi ſeruis, quàm ego tibi. Ecce cælum, & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcumque mandaſti: & hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Tranſcendit au-

tem hæc omnia, quod tu ipse homini seruire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Vtinam possem tibi seruire cunctis diebus vitæ meæ! Vtinam vel vno die dignum seruitium exhibere sufficerem! Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubiecerint tuæ ſanctiſſimæ ſeruituti. Inuenient ſuauiſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo, omnem carnalem abiecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6 O grata, & iucunda Dei ſeruitus, qua homo veraciter efficitur liber, & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui ho-

minem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, ſine fine manſurum!

Capvt XI.

Quod deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.

1 Fili, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti. Quæ ſunt hæc Domine? Vt deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum

meum: & tuiipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpe accendunt, & vehementer impellunt: sed considera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris, quomodocumque ordinauero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est, quod te impedit, & grauat.

2 Caue ergo ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto: ne fortè postea pœniteat, aut displiceat, quod primò placuit, & quasi pro me-

liore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione vti, etiam in bonis ſtudiis, & deſideriis: nę per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem, ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis, & corruas.

3 Interdum verò oportet violentiâ vti, & viriliter appetitui ſenſitiuo contraire; nec aduertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, vt ſub-

iecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſeruituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat; & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens muſſitare.

CAPVT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.

1 DOMINE Deus, vt video, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinauero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello, & do-

lore

lore vita mea. Ita eſt fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat: ſed tunc etiam æſtima te pacem inueniſſe, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2 Si dixeris te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorii? De duobus malis minus eſt ſemper eligendum. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis euadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas quod homines ſæculi huius, nihil vel parum patian-

tur? Nec hoc inuenies, etiam ſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto, ita ſit, vt habeant quidquid voluerint: ſed quamdiu, putas, durabit?

3 Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc viuunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter reci-

piunt. Iuſtè illis fit: vt, quia inordinatè delectationes quærunt, & ſequuntur, non ſine confuſione, & amaritudine eas expleant.

4 O quàm breues, quàm falſæ, quam inordinatæ, & turpes omnes ſunt? Verumtamen, præ ebrietate, & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & a voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5 Etenim ſi veraciter vis de-

lectari, & abundantiùs a me consolari : ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suauiores, & potentiores consolationes inuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia, & labore certaminis, ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine deuincetur. Remurmurabit caro, sed feruore spiritus frenabitur. Instigabit, & exacerbabit te serpens antiquus,

ſed oratione fugabitur : inſuper & labore vtili aditus ei magnus obſtruetur.

CAPVT XIII.

De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum IESV *Chriſti.*

1 FILI, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit a gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter, & ſponte ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quod caro ſua necdum perfecte ſibi obedit; ſed ſæpe recalcitrat, & remurmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmit-

tere, si carnem propriam optas subiugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit deuastatus. Non est molestior, & peior animæ hostis, quàm tuipse tibi, non bene concordans spiritui. Oportet omnino, verum te assumere tuiipsius contemptum, si vis præualere aduersus carnem, & sanguinem.

2 Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, si tu, qui puluis es, & nihil, propter Deum te homini subdis: quando ego omni-

potens, & altissimus, qui cuncta creaui ex nihilo; me homini propter te humiliter subieci? Factus sum omnium humillimus, & infimus, vt tuam superbiam mea humilitate vinceres. Disce obtemperare puluis. Disce te humiliare terra, & limus, & sub omnium pedibus incuruare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subiectionem te dare.

3 Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: sed ita subiectum, & paruulum te exhibe, vt omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes ho-

mo inanis conqueri? Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: vt cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres: & vt ad veram ſubiectionem, & humilitatem te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

Marchese di Riuarolo

Capvt

CAPVT XIIII.

De occultis Dei iudiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.

1 INTONAS ſuper me iudicia tua Domine, & timore, ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaueſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero; quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in Angelis reperiſti prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cælo, & ego puluis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi

ſiliquis delectari porcorum.

2 Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas, Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla iuuat fortitudo, ſi conſeruare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur, & perimus: viſitati vero, erigimur, & viuimus. Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed a te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de meipſo ſentiendum eſt! quàm nihili pendendum, ſi quid

boni videar habere! O quàm profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: vbi nihil aliud me esse inuenio, quam nihil, & nihil! O pondus immensum! o pelagus intransnatabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil! Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana in profunditate iudiciorum tuorum super me.

4 Quid est omnis caro in conspectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum, contra formantem se? Quomodo potest erigi vanilo-

quio, cuius cor in veritate ſubiectum eſt Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmauit. Nam & ipſi, qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

Capvt XV.

Qualiter ſtandum ſit, & dicendum, in omni re deſiderabili.

1 Fili, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi fuerit ho-

nor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris, tunc dona mihi hoc vti ad honorem tuum. Sed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer a me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt a Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum, & bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc, vel illud: an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2 Igitur semper cum timore Dei, & cordis humilitate, desiderandum est, & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est: fiat hoc, vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra, & reuersa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia:

quoniam non deſidero mihi viuere, ſed tibi: vtinam dignè, & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 CONCEDE mihi benigniſſime Ieſu gratiam tuam, vt mecum ſit, & mecum laboret, mecumque in finem vſque perſeueret. Da mihi hoc ſemper deſiderare, & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas, mea ſit, & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum velle, & nolle tecum; nec aliud poſſe velle, aut nolle, niſi quod tu vis, & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ

in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia, & inquieta. In hac pace, in idipſum: hoc eſt, in te vno ſummo æterno bono dormiam, & requieſcam. Amen.

Capvt XVI.

Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1 Qvidqvid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hic exſpecto, ſed

ſed in poſterum. Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delitiis frui poſſem, certum eſt quod diu durare non poſſent. Vnde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. Expecta modicùm anima mea, expecta diuinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna, & cæleſtia. Sint temporalia in vſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad

hæc fruenda non es creata.

2 Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix, & beata: ſed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua, & felicitas conſiſtit: non qualis videatur, & laudatur a ſtultis mundi amatoribus; ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales, ac mundi corde; quorum conuerſatio eſt in cælis. Vanum eſt, & breue omne humanum ſolatium. Beatum, & verum ſolatium, quod intus a veritate percipitur. Deuotus homo, vbique ſecum fert conſolatorem ſuum Ieſum, & dicit ad eum: Ad-

esto mihi Domine Iesu in omni loco, & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas, & iusta probatio pro summo solatio. Non enim in perpetuum irasceris, neque in æternum comminaberis.

CAPVT XVII.

Quod omnis solicitudo in Deo statuenda sit.

1 FILI, sine me tecum agere quod volo: ego scio quid expedit tibi. Tu cogitas vt homo: tu sentis in multis, sicut huma-

nus ſuadet affectus. Domine, verum eſt quod dicis. Maior eſt ſolicitudo tua pro me, quàm omnis cura quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non proiicit omnem ſolicitudinem ſuam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta, & firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2 Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æque

ſemper benedictus. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum. Ita libenter debes eſſe inops, & pauper, ſicut plenus, & diues.

3 Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua, bonum, & malum, dulce, & amarum, lætum, & triſte ſuſcipere; & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere. Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem, nec infernum; Dummodo in æternum me non proii-

cias, nec deleas de libro vitæ, non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis ſuper me.

CAPVT XVIII.

Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſunt ferendæ.

1 FILI, ego deſcendi de cælo pro tua ſalute, ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente; vt patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, vſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum tem-

poralium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confusiones, & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2 Domine, quia tu patiens fuisti in vita tua, in hoc maximè, implendo præceptum Patris tui: dignum est, vt ego misellus peccator secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iam per gra-

tiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior, & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in lege vetere fuerat, cum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant, & saluandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam, & bonam dignatus es mihi, & cun-

ctis fidelibus ad æternum regnum tuum oſtendere! Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra. Niſi tu nos præceſſiſſes, & docuiſſes, quis ſequi curaret? Heu, quanti longè, retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent. Ecce adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis, & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAPVT XIX.

De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.

1 QVID est quod loqueris fili? Cessa conqueri, consideratâ meâ & aliorum Sanctorum passione. Nondum vsque ad sanguinem restitisti. Parum est quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati, & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et si tibi minima non vi-

dentur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua, siue magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quantò meliùs ad patiendum te disponis, tantò sapientiùs agis, & ampliùs promereris: feres quoque leuiùs, animo, & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaueram; sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patien-

tiæ non conſiderat, nec a quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3 Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum viſum ſibi fuerit, & a quo ſibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit a quo homine, vtrum a prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: vtrum a bono, & ſancto viro; vel a peruerſo, & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque & quotieſcumque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil a-

pud Deum, quantumlibet paruum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4 Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem: nec sine pugna peruenitur ad victoriam. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati, & quod cito deiicior, leui exurgente aduer-

ſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis, & optabilis: nam pati, & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

Capvt XX.

De confeßione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſeriis.

1 Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parua res eſt, quæ me deiicit, & contriſtat. Propono me fortiter acturum, ſed cum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valde vilis quando-

que res eſt, vnde grauis tentatio prouenit. Et dum puto me aliquantulùm tutum; cum non ſentio inuenio me nonnunquam pæne deuictum ex leui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notam. Miſerere, & eripe me de luto, vt non infigar, non permaneam deiectus vſquequaque. Hoc eſt, quod me frequenter reuerberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Et ſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta, & grauis eſt earum inſecta-

tiò, & tædet valde ſic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi ſit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3 Vtinam fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpiciàs ſerui tui laborem, & dolorem; aſſiſtaſque illi in omnibus ad quæcumque perrexerit. Robora me cæleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro, ſpiritui necdum plenè ſubacta, præualeat dominari: aduerſùs quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu, qualis eſt hæc vita, vbi non deſunt tribula-

tiones,

tiones, & miseriæ: vbi plena laqueis, & hostibus sunt omnia? Nam vna tribulatione, seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante conflictu, alii plures superueniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus, & miseriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes, & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea a multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax sit, & vanus; nec tamen facilè relinquitur, quia con-

cupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ, ac miſeriæ iuſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt, & tædium.

5 Sed vincit, proh dolor, delectatio praua mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delitias reputat: quia Dei ſuauitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtauit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti diuinam

dulcedinem veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant; & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

CAPVT XXI.

Quod in Deo super omnia bona, & dona requiescendum est.

1 SVPER omnia, & in omnibus, requiesces anima mea in Domino semper, quia ipse Sanctorum æterna requies. Da mihi dulcissime, & amantissime Iesu, in te super omnem creaturam requiescere; super omnem salutem, & pulcritudinem; super omnem gloriam, & honorem; super om-

nem potentiam, & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam, & ſubtilitatem; ſuper omnes diuitias, & artes; ſuper omnem lætitiam, & exultationem; ſuper omnem famam, & laudem; ſuper omnem ſuauitatem, & conſolationem; ſuper omnem ſpem, & promiſſionem; ſuper omne meritum, & deſiderium; ſuper omnia dona, & munera quæ potes dare, & infundere; ſuper omne gaudium, & iubilationem quam poteſt mens capere, & ſentire; denique ſuper Angelos, & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli; ſuper omnia viſibilia, & inuiſibilia; &

ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus, & pleniſſimus: tu ſolus ſuauiſſimus, & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcerrimus, & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus, & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta bona ſimul, & perfectè ſunt; & ſemper fuerunt, & erunt: atque ideo minus eſt, & inſufficiens, quidquid præter teipſum mihi donas, aut de teipſo reuelas, vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto. Quoniam

quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat; & omnia dona, omnemque creaturam tranſcendat.

3 O mi dilectiſſime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſſime, dominator vniuerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum, & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre quàm ſuauis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, vt præ amore tuo non ſentiam me: ſed te ſolum ſupra omnem ſenſum, & modum, in modo non

omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpius conturbant, contristant, & obnubilant: sæpius impediunt, & distrahunt; alliciunt, & implicant: ne liberum habeam accessum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præsto semper beatis spiritibus. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Iesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Vs-

quequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni: quia ſine te nulla erit læta dies, aut hora: quia tu lætitia mea, & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus grauatus: donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5 Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſa-

lus

lus æterna. Non reticebo, nec deprecari cesſabo, donec gratia tua reuertatur, mihique tu intus loquaris: Ecce adſum: Ecce ego ad te, quia inuocaſti me. Lacrymæ tuæ; & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis inclinauerunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi: Domine, vocaui te, & deſideraui frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitaſti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſeruo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

6 Quid habet vltra dicere ſeruus

tuus coram te, nisi vt humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis, & vilitatis? Non enim est similis tui in cunctis mirabilibus cæli, & terræ. Sunt opera tua bona valde, iudicia vera, & prouidentia tua reguntur vniuersa. Laus ergo tibi, & gloria, o Patris Sapientia: te laudet, & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

Capvt XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1 Aperi Domine cor meum in lege tua, & in præceptis

tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reuerentia, ac diligenti consideratione, beneficia tua, tam in generali, quàm in speciali memorari: vt dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verùm scio, & confiteor, nec pro minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persoluere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2 Omnia quæ in anima habemus, & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interiùs, naturaliter, vel

ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, a quo cuncta bona accepimus. Et ſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi. Ille qui maiora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille maior, & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque deuotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipienda maiora.

3 Qui autem pauciora accepit,

contriſtari non debet, néc indignantèr ferre, neque ditiori inuidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quod tam affluenter, tam gratis, & libenter, ſine perſonarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis quid vnicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4 Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exteriùs, &

ſecundùm homines, laus, & gloria apparet: ita vt conſideratâ quis paupertate, & vilitate perſonæ ſuæ, non modò grauitatem, aut triſtitiam, vel deiectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem, & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes, & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares, & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos principes ſuper omnem terram conſtituiſti. Fuerunt tamen ſine querela conuerſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia, & dolo, vt etiam pati contumelias gauderent pro nomi-

ne tuo; & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5 Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ: de qua tantum contentari debet, & conſolari, vt ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus: & ita pacificus, & contentus in nouiſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis, & abiectus, nullius quoque nominis, & famæ, ſicut ceteris honorabilior, & maior in mundo.

Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum conſolari, magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data, vel danda.

CAPVT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1 FILI, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire. Stude fili, alterius potius facere voluntatem, quàm tuam. Elige ſemper minus, quàm plus habere. Quære ſemper inferiorem locum, & om-

nibus subesse. Opta semper, & ora, vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis, & quietis.

2 Domine, sermo tuus iste breuis, multum in se continet perfectionis. Paruus est dictu, sed plenus sensu, & vber in fructu. Nam si posset a me fideliter custodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum sentio, & grauatum, ab hac doctrina me recessisse inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum semper diligis, adauge maiorem gratiam: vt possim tuum complere sermonem,

& meam perficere ſalutem.

Oratio contra cogitationes malas.

3 DOMINE Deus meus, ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum reſpice: quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam ianuas carceris, & arcana ſecretorum reuelabo tibi. Fac Domine vt loqueris, & fugiant a facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes, & vnica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione

confugere, tibi confidere, te ex intimo inuoçare, & patienter consolationem tuam exspectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

4 CLARIFICA me, Iesu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuersas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis, & tempestatibus: dic mari, quiesce; & Aquiloni, ne

flaueris, & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam, & veritatem, vt luceant super terram: quia terra sum inanis, & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam desuper: perfunde cor meum rore cælesti: ministra deuotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum, & optimum. Eleua mentem pressam mole peccatorum, & ad cælestia totum desiderium meum suspende: vt gustata suauitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6 Rape me, & eripe ab omni

creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata, appetitum meum valet plenariè quiètare, & conſolari. Iunge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te friuola ſunt vniuerſa.

CAPVT XXIIII.

De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.

1 FILI, noli eſſe curioſus, nec vacuas gere ſolicitudines. Quid hoc, vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te, vtrum ille ſit talis, vel talis; aut iſte ſic, & ſic agit, vel loquitur? Tu non indiges

reſpondere pro aliis, ſed pro teipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognoſco: & cuncta, quæ ſub ſole fiunt, video: & ſcio qualiter cum vnoquoque ſit; quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda ſunt: tu verò ſerua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantùm voluerit. Veniet ſuper eum quidquid fecerit, vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2 Non ſit tibi curæ de magni nominis vmbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata

hominum dilectione. Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita reuelarem, ſi aduentum meum diligenter obſeruares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPVT XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

1 FILI, ego locutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes

desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus, & mansuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam sequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, vt mihi soli placeas, & extra me nihil cupias, vel quæras. Sed & de aliorum dictis, vel factis, nil temere iudices: nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri, vt parum, vel rarò turberis.

2 Nun-

2 Nunquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pacem inueniſſe, ſi nullam ſenſeris grauitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris aduerſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris deuotione, atque dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis: nec in iſtis conſiſtit

profectus, & perfectio hominis.

3 In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ, non quærendo quæ tua ſunt, nec in paruo, nec in magno; nec in tempore, nec in æternitate: ita vt vna æquali facie, in gratiarum actione permaneas, inter proſpera, & contraria, omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis, & longanimus in ſpe, vt ſubtractâ interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaueris, nec te iuſtificaueris, quaſi hæc, tantaque pati non deberes: ſed me in omnibus diſpoſitioni-

bus iustificaueris, & sanctum laudaueris: tunc in vera, & recta via pacis ambulas, & spes indubitata erit, quòd rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tuiipsius contemptum perueneris, scito quod tunc abundantiâ pacis perfrueris, secundùm possibilitatem tui incolatus.

CAPVT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur, quam lectio.

1 DOMINE, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cælestium animum rela-

xare: & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogatiua quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obsecro te, piissime Deus meus, præserua me a curis huius vitæ, ne nimis implicer a multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar ab vniuersis animæ obstaculis, ne molestiis fractus deiiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseriis, quæ animam serui tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter grauant, & retardant; ne in liberta-

tem ſpiritus, quoties libuerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem: & ad ſe, intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis, male allicientem. Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro, & ſanguis: non me decipiat mundus, & breuis gloria eius: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus,

ſuauiſſimam ſpiritus tui vnctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, veſtis, ac cetera vtenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, feruenti ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperatè vti, non deſiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro aduerſùs ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPVT XXVII.

Quod priuatus amor a ſummo bono maximè retardat.

1 FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipſius eſſe. Scito, quod amor tuiipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundùm amorem, & affectum quem geris, quælibet res plus vel minùs adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captiuitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere. Noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori priuare. Mirum,

quod non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes, vel habere.

2 Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc, vel illud, & volueris eſſe ibi, vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum; nunquam eris in quietudine, nec liber a ſolicitudine: quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui aduerſetur.

3 Iuuat igitur non quælibet res ade-

adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitùs. Quod non tantùm de cenſu æris, & diuitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecùs, ſi vacat a vero fundamento ſtatus cordis; hoc eſt, niſi ſteteris in me, permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione ortâ, & acceptâ, inuenies quòd fugiſti, & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis, & cælesti sapientia.

4 Confirma me Deus per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine, & angore euacuare: nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei vilis, aut pretiosæ: sed omnia inspicere sicut transeuntia, & me pariter cum illis transiturum: quia nihil permanens sub sole, vbi omnia vanitas, & afflictio spiritus. O quàm sapiens, qui ita considerat!

5 Da mihi Domine cælestem sapientiam, vt discam te super omnia quærere, & inuenire; super omnia sapere, & diligere: & cetera se-

cundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem: quia hæc magna ſapientia, non moueri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sirenæ: ſic enim inceptâ pergitur viâ securè.

CAPVT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1 FILI, non ægrè feras ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te

credere. Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia verba. Eſt non parua prudentia ſilere in tempore malo, & introrſus ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari.

2 Non ſit pax tua in ore hominum. Siue enim bene, ſiue malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multâ perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAPVT XXIX.

Qualiter instante tribulatione Deus inuocandus est, & benedicendus.

1 SIT nomen tuum (Domine) benedictum in sæcula: qui voluisti hanc tentationem, & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo bene, sed multùm vexor a præsenti passione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Saluifica me ex

hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris, cum fuero validè humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine, vt eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quo ibo sine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcumque grauatus fuero.

2 Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari, & grauari. Oportet vtique vt sustineam: & vtinam patienter, donec transeat tempestas, & meliùs fiat. Potens est autem omnipotens manus tua,

etiam hanc tentationem a me auferre, & eius impetum mitigare: ne penitus ſuccumbam, quemadmodum & priùs ſæpius egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea. Et quantò mihi difficiliùs, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAPVT XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1 FILI, ego Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum tibi non fuerit bene. Hoc eſt, quod maximè conſolationem impedit cæleſtem,

quia tardiùs te conuertis ad orationem. Nam antequam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideoque fit, vt parum omnia proſint, donec aduertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me: nec eſt extra me valens auxilium, neque vtile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed iam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconualeſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum, (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa non ſolùm integrè, ſed & abundanter ac cumulatè.

2 Nunquid mihi quidquam eſt diffi-

difficile, aut ero ſimilis dicenti, & non facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeueranter. Eſto longanimis, & vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Exſpecta me, exſpecta: veniam, & curabo te. Tentatio eſt quæ te vexat: & formido vana, quæ te exterret. Quid importat ſolicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt, & inutile de futuris conturbari, vel gratulari; quæ forte nunquam euenient.

3 Sed humanum eſt huiuſmodi imaginationibus illudi: & par-

ui adhuc animi ſignum, tam leuiter trahi ad ſuggeſtionem inimici. Ipſe enim non curat, vtrum veris, an falſis illudat, & decipiat: vtrum præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum a me, ſæpe ſum propinquior. Quando tu æſtimas pæne totum perditum, tunc ſæpe maius merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic

grauitati alicui, vndecumque venienti, inhærere, & accipere tamquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, quamuis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cælorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & ceteris ſeruis meis, vt exercitemini aduerſis, quam ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, vt interdum ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleueris

in bono ſucceſſu, & tibiipſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum, & reſtituere, cum mihi placuerit.

5 Cum dedero, meum eſt: cum retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego citò ſubleuare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare. Verumtamen iuſtus ſum, & recommendabilis multum, cum ſic facio totum.

6 Si rectè ſapis, & in veritate

aſpicis, nunquam debes propter aduerſa tam deiectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere: imo hoc vnicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quos vtique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPVT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, vt creator poßit inueniri.

1 DOMINE, bene indigeo adhuc maiori gratiâ, si debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit, nec vlla creatura impedire. Nam quamdiu res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Quid simplici oculo quietius? Et quid liberius, nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creatu-

ram, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te omnium conditorem, cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci ſciunt ſe a perituris, & creaturis, ad plenum ſequeſtrare.

2 Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam leuet, & ſupra ſemetipſam rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni

ponderis. Diu paruus erit, & infra iacebit, qui aliquid magnum æstimat, nisi solum vnum immensum, æternum bonum. Et quidquid Deus non est, nihil est, & pro nihilo computari debet. Est magna differentia, sapientia illuminati, & deuoti viri, & scientia litterati, atque studiosi clerici. Multò nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex diuina influentiâ manat, quàm quæ laboriosè, humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere. Est magnum impedimentum,

quia

quia in signis, & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur: quòd tantum laborem, & ampliorem ſolicitudinem pro tranſitoriis, & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix rarò, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4 Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem, foras erumpimus: nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus noſtri, non attendimus: & quàm impura ſint om-

nia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam suam, & ideo sequebatur diluuium magnum. Cum ergo interior affectus noster multùm corruptus sit, necesse est vt actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde, procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantùm quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur. Si fuerit fortis, diues, pulcer, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, inuestigatur: quàm pauper sit spiritu, quàm patiens, & mitis, quàm deuotus, &

internus, a multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe conuertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, vt non decipiatur.

CAPVT XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1 FILI, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſuiipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrouagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti, ſed hoc ſæpe fingentes, & componentes,

quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. Tene breue, & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & cum impleueris, intelliges omnia.

2 Domine, hoc non eſt opus vnius diei, nec ludus paruulorum: imò in hoc breui includitur omnis perfectio religioſorum. Fili, non debes auerti, nec ſtatim deiici, auditâ viâ perfectorum; ſed magis ad ſublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Vtinam ſic tecum eſſet, & ad hoc

perueniſſes, vt tuiipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & eius quem tibi præpoſui patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio, & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaueris, non acquires quod poſtulas. Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, vt locuples fias, id eſt, cæleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam, & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis, & altis, in rebus huma-

nis. Nam valde vilis, & parua, ác pæne obliuioni tradita videtur vera cæleſtis ſapientia: non ſapiens âlta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vitâ longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, a multis abſcondita.

Capvt XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

1 Fili, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, citò mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubiectus es, etiam nolens: vt modò lætus, modò triſtis; mo-

dò pacatus, modò turbatus; nunc deuotus, nunc indeuotus; nunc ſtudioſus, nunc acedioſus; nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens, & bene doctus in ſpiritu; non attendens quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis: ſed vt tota intentio mentis eius ad debitum, & optimum proficiat finem. Nam ſic poterit vnus, & idem, inconcuſſuſque permanere; ſimplici intentionis oculo, per tot varios euentus, ad me imprætermiſſè directo.

2 Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò conſtan-

tiùs inter diuerſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis inuenitur a næuo propriæ exquiſitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham, & Mariam: non propter Ieſum tantùm, ſed & vt Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, vt ſit ſimplex, & rectus, atque vltra omnia varia media ad me dirigendus.

Capvt

CAPVT XXXIV.

Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

1 ECCE Deus meus, & omnia. Quid volo ampliùs, & quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidum, & dulce verbum! ſed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti ſatis dictum eſt: & ſæpe repetere iucundum eſt amanti. Té ſiquidem præſente, iucunda ſunt omnia: te autem abſente faſtidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiamque feſti-

uam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec poteſt aliquid ſine te diu placere, ſed ſi debet gratum eſſe, & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2 Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad iucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cog-

noſcuntur : quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus : & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris. Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis ſapor creatoris, & creaturæ, æternitatis, & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima! Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica ſpiritum meum cum ſuis potentiis ad inhærendum tibi iubi-

losis excessibus. O quando veniet hæc beata, & desiderabilis hora, vt tuâ me saties præsentiâ, & sis mihi omnia in omnibus! Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo, non est totus crucifixus; non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter contra spiritum, bella mouet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4 Sed tu, qui dominaris potestati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: osten-

de quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAPVT XXXV.

Quod non eſt ſecuritas a tentatione in hac vita.

1 FILI, nunquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, & a dextris, & a ſiniſtris impugnaris. Si ergo non vteris vndique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera vo-

luntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu vti aduersus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis: non in hominibus, nec in ceteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore

Dei, debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet, & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hæc iuuant ad virtutem: hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro breui labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3 Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed mul-

tas grauitates, & tentationes varias, magnasque desolationes. Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quam sibi: scientes, quia non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrymas, & magnos labores vix obtinuerunt? Exspecta Dominum, viriliter age, & confortare, noli diffidere, noli discedere: sed corpus, & animam expone constanter pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPVT

CAPVT XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

1 FILI, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conſcientia pium reddit, & inſontem. Bonum eſt, & beatum taliter pati; nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis, quàm ſibiipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quod

ab humano die iudicatus fuerit.

2 Egit ſatis pro aliorum ædificatione, & ſalute, quantùm in ſe erat, & poterat: ſed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum nouerat: & patientiâ, ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque iactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3 Quis tu, vt timeas a mortali homine? Hodie eſt, & cras non

comparet. Deum time, & hominum terrores non expauesces. Quid potest aliquis in te verbis, aut iniuriis? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quod si ad præsens tu videris succumbere, & confusionem pati, quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: sed ad me potiùs respice in cælum, qui potens sum eripere ab omni confusione, & iniuria, & vnicuique reddere secundùm opera sua.

Caput XXXVII.

De pura, & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem.

1 Fili, relinque te, & inuenies me. Sta sine electione, & omni proprietate, & lucraberis semper. Nam & adiicietur tibi amplior gratia, statim vt te resignaueris, nec resumpseris. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni hora: sicut in paruo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus; nisi fueris

ab omni propria voluntate intus, & foris ſpoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis: & quantò pleniùs, & ſinceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

2 Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt; ideo ſibi prouidere ſatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt; ideo minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent; niſi integrâ reſignatione, & quo-

tidianâ ſui immolatione priùs factâ: ſine qua non ſtat, nec ſtabit vnio fruitiua.

3 Dixi tibi ſæpiſſime, & nunc iterum dico. Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: ſta purè, & inhæſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc cônare, hoc ora, hoc deſidera: vt ab omni proprietate poſſis exſpoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi: tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſu-

perfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAPVT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum, in periculis.

1 FILI, ad iſtud diligenter tendere debes, vt in omni loco, & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber, & tuiipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis: vt ſis Dominus actionum tuarum, & rector; non ſeruus, nec emptitius: ſed magis exemptus, veruſque Hebræus, in ſortem, ac libertatem tranſiens fi-

liorum Dei: qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna: qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cæleſtia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſeruiendum: prout ordinata ſunt a Deo, & inſtituta a ſummo opifice, qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni euentu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa, vel audita: ſed mox in qualibet cauſa, intras cum Moyſe in tabernaculum ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam diuinum reſpon-

ſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus, & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubiis, & quæſtionibus ſoluendis: fugitque ad orationis adiutorium, pro periculis, & improbitatibus hominum ſubleuandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, diuinum intentiùs implorando ſuffragium. Propterea namque Ioſue, & filii Iſraël a Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini priùs non interrogauerunt; ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſâ pietate deluſi ſunt.

Capvt XXXIX.

Quod homo non ſit importunus in negotiis.

1 Fili, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Exſpecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multùm adhærerem futuris euentibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

2 Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſide-

rat: ſed cum ad eam peruenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem non ſunt durabiles: ſed magis de vno ad aliud impellunt. Non eſt ergo minimùm, etiam in minimis, ſeipſum relinquere.

3 Verus profectus hominis eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus, valde liber eſt, & ſecurus. Sed antiquus hoſtis omnibus bonis aduerſans, a tentatione non ceſſat: ſed die noctuque graues molitur inſidias, ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate, & orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem.

CAPVT XL.

Quod homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

1 DOMINE, quid eſt homo, quod memor es eius: aut filius hominis, quia viſitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid iuſtè obtendere poſſum, ſi quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo? ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et niſi a te

fuero adiutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus, & diſſolutus.

2 Tu autem Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum: ſemper bonus, iuſtus, & ſanctus: bene, iuſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus, quàm ad profectum, non ſum ſemper in vno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen citò meliùs fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, &

in tantùm confirmare, vt vultus meus ampliùs in diuerſa non mutetur, ſed in te vno cor meum conuertatur, & quieſcat.

3 Vnde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſiue propter deuotionem adipiſcendam, ſiue propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur: tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono nouæ conſolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde totum venit, quotieſcumque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas, & nihilum ante te, inconſtans ho-

mo, & infirmus. Vnde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari? Nunquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima: quia a vera trahit gloria, & cælesti spoliat gratiâ. Dum enim homo complacet sibi, displicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5 Est autem vera gloria, & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum,

non meum : benedicetur nomen ſanctum tuum , nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea , tu exultatio cordis mei : In te gloriabor , & exultabo tota die , pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem eſt : ego hanc requiram , quæ a ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria humana , omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt ; & ſtulticia. O veritas mea, & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus , honor , virtus,

&

& gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

CAPVT .XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1 FILI, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari, & eleuari, te autem deſpici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur. Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iuſtè habeo conqueri aduerſum te.

2 Quia autem frequenter, & grauiter peccaui tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur confusio, & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria. Et nisi me ad hoc præparauero, quod velim libenter ab omni creatura despici, & relinqui, atque penitus nihil videri; non possum interiùs pacificari, & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi vniri.

CAPVT XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1 FILI, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire, & conuiuere, instabilis eris, & implicatus. Sed si recursum habes ad semper viuentem, & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens, aut moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est quisquis tibi bonus visus est, & multùm charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera, & mun-

da dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, vt (quantùm ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ad Deum ascendit, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibiipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti cor humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore eua-

cuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus creatoris. Disce te in omnibus propter creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur, & respicitur, retardat a summo, & vitiat.

CAPVT XLIII.

Contra vanam, & sæcularem scientiam.

1 FILI, non te moueant pulcra, & subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in ser-

mone, ſed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, vt doctior, aut ſapientior poſſis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum.

2 Cum multa legeris, & cognoueris, ad vnum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam: & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quàm ab homine poſſit do-

ceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet. Væ eis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſeruiendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias. Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3 Ego ſum, qui humilem in puncto eleuo mentem: vt plures æternæ veritatis capiant rationes,

quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine impugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4 Nam quidam amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo ſubtilia. Sed aliis loquor com-

communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis, & figuris dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine reuelo myſteria. Vna vox librorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor, veritas, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum iudicauero.

CAPVT XLIIII.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1 FILI, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, &

cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare. Vtiliùs eſt oculos a rebus diſplicentibus auertere, & vnicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſeruire. Si bene ſteteris cum Deo, & eius iudicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2 O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur, & curritur, & ſpirituale detrimentum in obliuionem tranſit, & vix ſerò reditur. Quòd parum, vel nihil prodeſt, attenditur; &

quòd ſummè neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus iacet.

CAPVT XLV.

Quod omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

1 DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quàm ſæpe ibi non inueni fidem, vbi me habere putaui? Quoties etiam ibi reperi, vbi minùs præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus, ſalus autem iuſtorum in te, Deus. Benedictus

ſis Domine Deus meus in omnibus quæ accidunt nobis. Infirmi ſumus, & inſtabiles, citò fallimur, & permutamur.

2 Quis eſt homo qui ita cautè, & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem, vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modò fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut a te conſolabitur: quia tu non deſeres in te ſperantem vſque in finem. Rarus fidus

amicus, in cunctis amici perseuerans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3 O quàm bene sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me solicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpe etiam lædunt, quid improuisa nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero non meliùs prouidi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines sumus, nec

aliud quàm fragiles homines ſumus, etiam ſi Angeli a multis æſtimamur, & dicimur. Cui credam Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rurſum, omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis: ita vt ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuiſti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domeſtici eius: nec credendum, ſi quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad

inſipientiam mihi. Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerua apud te quòd dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt, quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me, & ſe, & abiit. Ab huiuſmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vnquam talia committam. Verbum verum, & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum, & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter

aliud quàm fragiles homines ſumus, etiam ſi Angeli a multis æſtimamur, & dicimur. Cui credam Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rurſum, omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis: ita vt ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4 Quàm prudenter præmonuiſti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domeſtici eius: nec credendum, ſi quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad

inſipientiam mihi. Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerua apud te quòd dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt, quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me, & ſe, & abiit. Ab huiuſmodi fabulis, & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vnquam talia committam. Verbum verum, & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum, & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter

omnia credere, neque de facili vlterius effari: paucis seipsum reuelare, te semper inspectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima, & externa secundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum pro conseruatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant, & feruorem.

6 Quàm multis nocuit virtus scita, ac præpropere laudata. Quàm sanè profuit gratia silentio seruata

in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia.

CAPVT XLVI.

De conſidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum iacula.

1 FILI, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aerem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es; cogita quod libenter emendare te velis. Si nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, vt vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare va-

les. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum vmbracula quæris.

2 Sed inspice te meliùs, & agnosces, quia viuit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cum enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique quod nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba homi-

num. Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quàm feſtucam perpenderes? Nunquid vel vnum capillum tibi extrahere poſſent?

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit. Ego enim ſum iudex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio qualiter res acta eſt, ego iniuriantem noui, & ſuſtinentem. A me exiit verbum

iſtud, me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum, & innocentem iudicabo, ſed occulto iudicio vtrumque ante probare volui.

4 Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum iudicium verum eſt, ſtabit, & non ſubuertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet: nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiam ſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum eſt in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio. Iuſtus enim non conturbabitur, quidquid a Deo ei

acciderit. Etiam si iniustè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exultabit, si per alios rationabiliter excusetur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda, & renes, qui non iudico secundùm faciem, & humanam apparentiam. Nam sæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5 Domine Deus, iudex iuste, fortis, & patiens, qui hominum nosti fragilitatem, & prauitatem, esto robur meum, & tota fiducia mea; non enim mihi sufficit conscientia mea. Tu nosti quod ego

non noui ; & ideo in omni reprehensione humiliare me debui ; & mansuetè sustinere. Ignosce quoque mihi propitius, quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia, ad consequutionem indulgentiæ : quàm mea opinata iustitia, pro defensione latentis conscientiæ. Et si nihil mihi conscius sum, tamen in hoc iustificare me non possum : quia remota misericordia tua, non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

CAPVT XLVII.

Quod omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda.

1 FILI, non te frangant labores quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te deiiciant vſquequaque, ſed mea promiſſio in omni euentu te roboret, & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum, & menſuram. Non diu hic laborabis, nec ſemper grauaberis doloribus. Exſpecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando ceſſabit omnis labor, & tumultus. Mo-

dicum eſt, & breue omne quod tranſit cum tempore.

2 Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus, & maioribus præliis vita æterna. Veniet pax in die vna, quæ nota eſt Domino; & erit, non dies, neque nox huius ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt; quoniam præ-

præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiua; anxietas nulla, iucunditas beata, ſocietas dulcis, & decora.

3 O ſi vidiſſes Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quantâ quoque nunc exultant gloriâ, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur) profectò te ſtatim humiliares vſque ad terram, & affectares potiùs omnibus ſubeſſe, quàm vni præeſſe: nec huius vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O ſi tibi hæc ſaperent, & profundè ad cor tranſirent, quomodo auderes vel ſemel conqueri? Nonne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda? Non eſt paruum quid, perdere, aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen, modò gaudent, modò conſolantur, modò ſecuri ſunt, modò requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPVT XLVIII.

De die æternitatis, & huius vitæ angustiis.

O SVPERNÆ ciuitatis mansiô beatissima! O dies æternitatis clarissima: quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria! O vtinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate splendida, sed non nisi a longè, & per speculum peregrinantibus in terra.

2 Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa sit illa: gemunt exules filii Euæ, quòd amara, & tædiosa sit ista. Dies huius temporis parui, & mali, pleni doloribus, & angustiis: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus grauatur, deliciis eneruatur, egestate cruciatur.

3 O quando finis horum malorum: quando liberabor a mi-

ſera ſeruitute vitiorum? quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni grauamine mentis, & corporis? Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis, & ſecura, pax intus, & foris, pax ex omni parte firma? Ieſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper, & exul in terra hoſtili, vbi bella quo-

tidiana, & infortunia maxima.

4 Consolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te suspirat omne desiderium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solatium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere. Opto inhærere cælestibus, sed deprimunt res temporales, & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem inuitè subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus sum mihimetipsi grauis, dum spiritus sursum, & caro quærit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente cæleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus; ne elongeris a me, neque declines in ira a ſeruo tuo. Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te: fac me obliuiſci omnium mundanorum: da citò abiicere, & contemnere phantaſmata vitiorum. Succurre mihi æterna Veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cæleſtis ſuauitas, & fugiat a facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indul-

ge, quoties præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim verè, quia valde diſtractè me habere conſueui. Nam ibi multoties non ſum, vbi corporaliter ſto, aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror. Ibi ſum, vbi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, vbi eſt quod amo. Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex vſu placet.

6 Vnde tu Veritas apertè dixiſti: Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Si cælum diligo, libenter de cæleſtibus penſo. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de aduerſita-

tibus

tibus eius triſtor. Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpe imaginor. Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis, feruore ſpiritus crucifigit: vt ſerenatâ conſcientiâ, puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis, foris, & intus excluſis.

CAPVT XLIX.

De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa.

1 FILI, cum tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, vt claritatem meam sine vicissitudinis vmbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris.

Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſolâ dignatione ſupernæ gratiæ, & diuini aſpectus: quatenus in virtutibus, & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate ſtudeas deſeruire.

2 Fili, ſæpe ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cæleſtia flagrant, & tamen a tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt

& tuum ſæpe deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum. Non enim eſt hoc purum, & perfectum, quod propriâ commoditate eſt infectum.

3 Pete, non quod tibi eſt delectabile, & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile, atque honorificum: quia ſi rectè iudicas, meam ordinationem, tuo deſiderio, & omni deſiderato præferre debes, ac ſequi. Noui deſiderium tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: iam te delectat domus æterna, & cæleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit

hora ista: sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis. Optas summo repleri bono, sed non potes hoc assequi modò. Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & esto robustus, tám in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet te nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sæpe agere, quod non vis:

& quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc, vel illud committetur, tu autem ad nihil vtile iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contristabitur, & magnum, si silens portaueris. In his, & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quiuerit. Vix

eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre, & pati, quæ voluntati tuæ aduerſa ſunt: maximè autem, cum diſconuenientia, & quæ minùs vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6 Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac volunta-

te, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne quod volueris: omne quod deſiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna ſemper mecum, nil cupiet extraneum, vel priuatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt vſque ad ſummum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa: pallium laudis, pro mœrore: pro loco nouiſ-

ſimo,

ſimo, ſedem regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubiectio coronabitur glorioſè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit, vel iuſſerit. Sed hoc magnopere curato, vt ſiue prælatus, ſeu iunior, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit, vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincerâ voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud, glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturquê millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contem-

ptu, & in mei solius beneplacito, ac honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

Capvt L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1 Domine Deus, sancte Pater, sis nunc, & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est. Lætetur in te seruus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea, & corona mea, tu gaudium meum, &

honor meus, Domine. Quid habet ſeruus tuus, niſi quod a te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia quæ dediſti, & quæ feciſti. Pauper ſum, & in laboribus meis a iuuentute mea: & contriſtatur anima mea nonnunquam vſque ad lacrymas: quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2 Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis a te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſerui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed ſi te ſubtraxeris,

ſicut ſæpiſſimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur, quia non eſt illi ſicut heri, & nudiuſtertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput eius, & ſub vmbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater iuſte, & ſemper laudande, venit hora vt probetur ſeruus tuus. Pater amande, dignum eſt, vt hac horâ patiatur pro te aliquid ſeruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas adfuturam: vt ad modicum tempus ſuccumbat fo-

ris ſeruus tuus, viuat verò ſemper apud te intus. Paululùm vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur, & languoribus: vt iterum tecum in aurora nouæ lucis reſurgat, & in cæleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4 Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati, & tribulari in mundo pro amore tuo, quotieſcumque, & a quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio, & prouidentiâ tuâ, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine,

quòd humiliaſti me; vt diſcam iuſtificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præſumptiones abiiciam. Vtile mihi, quòd confuſio cooperuit faciem meam: vt te potiùs, quàm homines, ad conſolandum, requiram. Didici etiam ex hoc, inſcrutabile iudicium tuum expaueſcere: qui affligis iuſtum cum impio, ſed non ſine æquitate, & iuſtitia.

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attriuiſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris, & intus. Non eſt qui me conſoletur, ex omnibus quæ ſub

cælo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cæleſtis medicus animarum: qui percutis, & ſanas; deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6 Ecce Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorſum meum, & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium, & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueuiſti, vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: meliùs eſt

hic corripi, quam in futuro. Tu ſcis omnia, & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantùm deſeruit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs, nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7 Da mihi Domine ſcire, quod ſciendum eſt: hoc amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod

tibi

tibi ſummè placet: hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum iudicare, neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in iudicio vero, de viſibilibus, & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia, voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8 Falluntur ſæpe hominum ſenſus in iudicando: falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine

maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantùm vnusquisque est in oculis tuis, tantùm est, & non ampliùs, ait humilis sanctus Franciscus.

Capvt LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, cum deficitur a summis.

1 Fili, non vales semper in feruentiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem

corruptelam, ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & grauamen cordis. Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere: eò quòd non vales spiritualibus studiis,.& diuinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia, & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum, & supernam visitationem, firmâ confidentiâ expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec

iterum a me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & internâ quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

Capvt LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1 Domine, non sum dignus consolatione tuâ, nec ali-

quâ ſpirituali viſitatione: & ideo iuſtè mecum agis, quando me inopem, & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lacrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tuâ dignus non eſſem. Vnde nihil dignus ſum quàm flagellari, & puniri: quia grauiter, & ſæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo verâ penſatâ ratione, nec minimâ ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens, & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris conſolari ſeruum

tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam cæleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo; ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio, & contemptu; nec decet me inter tuos deuotos comme-

morari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduerſùm me, pro veritate, peccata mea arguam, vt faciliùs miſericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus, & omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccaui Domine, peccaui: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum, vt plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè a reo, & miſero peccatore requiris, niſi vt conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? In vera contri-

tione, & cordis humiliatione, nascitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo a futura ira, & occurrunt ſibi mutuò in oſculo ſancto, Deus, & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt Domine ſacrificium, longè ſuauius odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum. Hæc eſt gratum etiam vnguentum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum, & humiliatum nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugii a facie iræ inimici. Ibi emendatur, &

& abluitur, quidquid aliunde contractum eſt, & inquinatum.

CAPVT LIII.

Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

1 FILI, pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & pu-

ram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. A notis, & a charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere priuatam. Sic obſecrat beatus Apoſtolus Petrus, vt tamquam aduenas, & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles.

2 O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis

homo nouit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis, quàm propinquis: & a nemine magis cauere, quàm a ſeipſo. Si temetipſum perfectè viceris, cetera faciliùs ſubiugabis. Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubiectum tenet, vt ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor eſt ſui, & dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, vt euellas, & deſtruas occultam in-

ordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne priuatum, & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinate diligit, pænè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt. Quo deuicto, & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci ſibiipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu eleuari poſſunt. Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, vt omnes prauas, & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli

creaturæ, priuato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAPVT LIV.

De diuerſis motibus naturæ, & gratiæ.

1 FILI, diligenter aduerte motus naturæ, & gratiæ, quia valde contrariè, & ſubtiliter mouentur: & vix, niſi a ſpirituali, & intimo illuminato homine, diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis, vel factis prætendunt, ideo ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſem-

per pro fine habet: Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie malâ declinat: fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec sponte subiugari: Gratia verò studet mortificationi propriæ, resistit sensualitati, quærit subiici, appetit vinci, nec propriâ vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter pa-

rata eſt inclinari. Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proueniat, attendit: Gratia autem, non quid ſibi vtile, & commodoſum ſit, ſed quod multis proficiat magis conſiderat. Natura libenter honorem, & reuerentiam accipit: Gratia verò omnem honorem, & gloriam Deo fideliter attribuit.

3 Natura confuſionem timet, & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. Natura

quærit habere curioſa, & pulcra; abhorret vilia, & groſſa: Gratia verò ſimplicibus delectatur, & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia theſaurum ſuum, & gaudium in cælo, vbi nil perit, conſtituit.

4 Natura cupida eſt, & libentiùs accipit, quàm donat, amat propria, & priuata: Gratia autem pia

eſt,

eſt, & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatiùs dare iudicat, quam accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates, & diſcurſus: Sed gratia trahit ad Deum, & ad virtutes: renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit euagationes, erubeſcit in publico apparere. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum: Sed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum, & commodum proprium;

nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut meliùs, aut laudem, vel fauorem pro benefactis conſequi ſperat: & multùm ponderari ſua geſta, & dona concupiſcit: Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum ſolum pro mercede poſtulat: nec ampliùs de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantùm hæc ſibi ad aſſequutionem æternorum valeant deſeruire.

6 Natura gaudet de amicis multis, & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit ſibi ſimilibus. Gratia au-

tem & inimicos diligit, nec de amicorum turbâ extollitur; neç locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus maior ibi fuerit: fauet magis pauperi quàm diuiti, compatitur plùs innocenti quàm potenti, congaudet veraci, non fallaci: exhortatur semper bonos meliora charismata æmulari, & filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu, & molestiâ citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro se certat, & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nihil

boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit: non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert: ſed in omni ſenſu, & intellectu, æternæ ſapientiæ, ac diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci, & agere, vnde laus, & admiratio procedit: Sed gratia non curat noua, nec curioſa percipere: quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil nouum, & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam, & oſtentationem

deuitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſciëntia, vtilitatis fructum, atque Dei laudem, & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò maior gratia in-

boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit: non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert: ſed in omni ſenſu, & intellectu, æternæ ſapientiæ, ac diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci, & agere, vnde laus, & admiratio procedit: Sed gratia non curat noua, nec curioſa percipere: quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil nouum, & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam, & oſtentationem

deuitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſciëntia, vtilitatis fructum, atque Dei laudem, & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò maior gratia in-

funditur, & quotidie nouis visitationibus interior homo secundùm imaginem Dei reformatur.

Capvt LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ.

1 Domine Deus meus, qui me creasti ad imaginem, & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariam ad salutem: vt vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ:

& captiuam me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2 Opus eſt gratiâ tuâ, & magnâ gratiâ: vt vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ deſcendit: vt ipſa natura, quæ bene, & rectè a te condita fuit, pro vitio iam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quòd motus eius ſibi relictus, ad malum, & inferiora tra-

hat. Nam modica vis, quæ remansit, eſt tamquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magnâ caligine, adhuc iudicium habens boni, & mali, veri, falſique diſtantiam, licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3 Hinc eſt, Deus meus, quòd condelector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem, ſciens mandatum tuum fore bonum, iuſtum, & ſanctum; arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem ſeruio legi peccati,

dum magis ſenſualitati obedio, quam rationi. Hinc eſt, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpe multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem mêam, ex leui reſiſtentia reſilio, & deficio. Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4 O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum! Nam ſi-

ne ea nihil poſſum facere : omnia autem poſſum in te, confortante me gratiâ ! O verè cæleſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda ! Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulcritudo, vel fortitudo, nihil ingenium, vel eloquentia valent apud te, Domine, ſine gratia. Nam dona naturæ, bonis, & malis ſunt communia : electorum autem proprium donum eſt gratia, ſiue dilectio; qua inſigniti, digni habentur vitâ æternâ. Tantùm eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpe-

culatio, aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ ſunt ſine charitate, & gratia.

5 O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni deſcende ad me, reple me manè conſolatione tuâ, ne deficiat præ laſſitudine, & ariditate mentis anima mea. Obſecro, Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis, non time-

bo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert, & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus.

6 Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lacrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad eiiciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præueniat, & ſequatur, ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum filium tuum. Amen.

CAPVT LVI.

Quod nos ipsos abnegare, & Christum imitari debemus per crucem.

1 FILI, quantùm a te vales exire, tantùm in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione, & querela. Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine viâ, non itur; sine veritate, non cognoscitur; sine vita, non viuitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui cre-

dere debes; vita, quam ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2 Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humilia te in

mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſerui crucis inueniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3 Domine Ieſu, quia arcta eſt vita tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari. Non enim maior eſt ſeruus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum. Exerceatur ſeruus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera. Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plenè.

4 Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia; beatus eris, ſi feceris ea. Qui habet mandata mea, & ſer-

uat ea, ipſe eſt, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum conſidere mecum in regno Patris mei. Domine Ieſu, ſicut dixiſti, & promiſiſti, ſic vtique fiat, & mihi promereri contingat. Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem, portabo, & portabo eam vſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi, crux eſt, & dux paradiſi. Incœptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

5 Eia fratres, pergamus ſimul, Ieſus erit nobiſcum: propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter

Iesum perseueremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster, & præcessor. En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, vt fugiamus a cruce.

CAPVT LVII.

Quod homo non sit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

1 FILI, magis placent mihi patientia, & humilitas in aduersis, quàm multa consolatio, & de-

uotio in profperis. Vt quid te contriftat paruum factum contra te dictum? Si amplius fuiffet, commoueri non debuiffes. Sed nunc permitte tranfire: non eft primum, nec nouum, nec vltimum erit, fi diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat aduerfi: bene etiam confulis, & alios nofti roborare verbis: fed cum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis confilio, & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam fæpius experiris in modicis obiectis: tamen pro falute tua ifta fiunt, cum hæc, & fimilia contingunt.

2 Pone, vt meliùs noſti, ex corde: & ſi te tetigit, non tamen deiiciat, neç diu implicet. Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiam ſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis; reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli ſcandalizentur. Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & ſolito ampliùs conſolari; ſi confiſus fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

3 Animæquior eſto, & ad maio-

rem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpiùs percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cælo, & primo homini in paradiſo? Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitare: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proueho diuinitatem.

4 Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel, & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus, & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis

ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPVT LVIII.

De altioribus rebus, & occultis iudiciis Dei non ſcrutandis.

1 FILI, caueas diſputare de altis materiis, & de occultis Dei iudiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur. Cur etiam iſte tantùm affligitur,

& ille tam eximiè exaltatur. Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inueſtigandum iudicium diuinum, vlla ratio præualet, vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda: quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2 Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior; aut quis maior

fuerit in regno cælorum. Talia generant ſæpe lites, & contentiones inutiles; nutriunt quoque ſuperbiam, & vanam gloriam: vnde oriuntur inuidiæ, & diſſenſiones, dum iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire, & inueſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis; quæ pax magis in humilitate vera, quam in propria exaltatione conſiſtit.

3 Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potiùs

quàm diuino. Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos: ego donaui gratiam: ego præſtiti gloriam. Ego noui ſingulorum merita: ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſciui dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt. Ego vocaui per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias: Ego infudi conſolationes magnificas: ego dedi perſeuerantiam: ego coronaui eorum patientiam.

4 Ego primum, & nouiſſimum agnoſco: ego omnes inæſtimabili dilectione amplector. Ego laudandus

dus ſum in omnibus Sanctis meis: ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificaui, & prædeſtinaui, ſine vllis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat: quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & ceteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in vnum ſe diligunt.

5 Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus me, quam ſe, &

ſua merita diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitiuè quieſcunt. Nihil eſt quod eos auertere poſſit, aut deprimere: quippe qui æternâ veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales, & animales homines, de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi priuata gaudia diligere. Demunt, & addunt pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfectâ dile-

ctione spirituali diligere norunt. Multùm adhuc naturali affectu, & humanâ amicitiâ, ad hos, vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita & de cælestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quam imperfecti non cogitant, & quam illuminati viri per reuelationem supernam speculantur.

7 Caue ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage, & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et si quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno cælo-

rum, quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paruitate cogitat, & quàm longè a perfectione Sanctorum distat; quàm is, qui de eorum maioritate, vel paruitate disputat. Melius est Sanctos deuotis precibus, & lacrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta vanâ inquisitione perscrutari.

8 Illi bene, & optimè conten-

tantur, si homines scirent contentari, & vaniloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis, & gaudio supereffluenti replentur, vt nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tantò humiliores in seipsis, & mihi viciniores, & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adora-

uerunt Viuentem in sæcula sæculorum.

9 Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cælo, vbi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cum enim quærerent discipuli, quis maior esset in regno cælorum, tale audierunt responsum: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se si-

cut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cælorum.

10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cæleſtis eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hic conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT LIX.

Quod omnis ſpes, & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

1 DOMINE, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum, ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi benè fuit ſine te? Aut quando malè eſſe potuit, præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm diues ſine te. Eligo potiùs tecum in terra peregrinari, quàm ſine te cælum poſſidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi

ibi mors, & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideo post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salutem meam, & profectum meum solummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si variis tentationibus, & aduersitatibus exponar, hoc totum ad vtilitatem meam ordi-

nas, qui mille modis dilectos tuos probare consueuisti. In qua probatione, non minùs diligi debes, & laudari, quàm si cælestibus consolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam, & refugium: in te omnem tribulationem, & angustiam meam constituo; quia totum infirmum, & instabile inuenio, quidquid extra te conspicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adiuuare poterunt, nec prudentes consiliarii responsum vtile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substan-

tia liberare, nec locus aliquis ſecretus, & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtás, iuues, conſortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſeruorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic, & ſanctifica animam meam benedictione cæleſti,

vt fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos tuæ maieſtatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſerui tui, longè exulantis in regione vmbræ mortis. Protege, & conſerua animam ſeruuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratiâ tuâ, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

DE IMITATIONE CHRISTI LIBER QVARTVS.

De Sacramento.

Deuota exhortatio, ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

1 VENITE ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo,

caro mea eſt, pro mundi vita. Accipite, & comedite, hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur: Hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus, & vita ſunt.

Capvt I.

Cum quanta reuerentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

Vox Discipvli.

1 Hæc ſunt verba tua, Chriſte, veritas æterna, quamuis non vno tempore prolata, nec vno in

loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi, & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti; & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea edidiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, vt arctiùs inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta myſteria, me reuerberat impura conſcientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2 Iubes, vt fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere par-

tem: & vt immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam. Venite, inquis, ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris, quo tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem inuitas, ad communionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum, Domine, vt ad te præſumam accedere? Ecce, cæli cælorum te non capiunt, & tu dicis, Venite ad me omnes.

3 Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis inuitatio? Quomodo auſus ero venire,

qui

qui nihil boni mihi conſcius ſum, vnde poſſim præſumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui ſæpius offendi benigniſſimam faciem tuam? Reuerentur Angeli, & Archangeli, metuunt Sancti, & iuſti; & tu dicis: Venite ad me omnes? Niſi tu Domine hoc diceres, quis verum eſſe crederet? Et niſi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce, Noe vir iuſtus in arcæ fabrica centum annis laborauit, vt cum paucis ſaluaretur: & ego quomodo me potero vnâ horâ præparare, vt mundi fabricatorem cum reuerentia ſumam?

4 Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtiuit auro, vt tabulas legis in ea reponeret: & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere? Salomon ſapientiſſimus regum Iſrael, templum magnificum ſeptem annis, in laudem nominis tui ædificauit: & octo diebus feſtum dedicationis eius celebrauit: mille hoſtias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ, & iubilo, in locum ſibi præparatum ſolemniter collocauit. Et ego infe-

lix, & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere deuotè noui horam? & vtinam vel ſemel dignè, fere mediam!

5 O mi Deus, quantùm illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt! Heu, quàm puſillum eſt quod ago! quàm breue expleo tempus, cum me ad communicandum diſpono! Raró totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non

Angelum, ſed Angelorum dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6 Eſt tamen valde magna diſtantia, inter arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum corpus tuum, cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui corporis hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completiuam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non maiori me præparo ſolicitudine, ad tua ſancta ſumenda: quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, reges quoque, & princi-

pes, cum vniuerſo populo, tantùm deuotionis demonſtrarunt affectum, erga cultum diuinum?

7 Saltauit deuotiſſimus rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia: cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus ſancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis exſtitit recordatio coram arca teſtamenti, quanta nunc mi-

hi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia, & deuotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi corporis Chriſti?

8 Currunt multi ad diuerſâ loca, pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum; ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis, & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, creator omnium, & dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum; &

modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi est tam leuis sine vera contritione discursus. Hic autem in Sacramento altaris, totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus: vbi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè, ac deuotè susceptus. Ad istud verò non trahit leuitas aliqua, nec curiositas, aut sensualitas: sed firma fides, deuota spes, & sincera charitas.

9 O inuisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum! quàm suauiter, & gratiosè cum electis tuis disponis, qui-

bus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis.: Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento, magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

10 O admirabilis, & abſcondita gratia Sacramenti! quam norunt tantùm Chriſti fideles, infideles autem, & peccatis ſeruientes, experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia,

&

& reparatur in anima virtus amissa: & per peccatum deformata, redit pulcritudo. Tanta est aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine collatæ deuotionis, non tantùm mens, sed & debile corpus, vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11 Dolendum tamen valde, & miserandum super tepiditate, & negligentia nostra, quòd non maiori affectione trahimur ad Christum sumendum: in quo tota spes saluandorum consistit, & meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra, & redemptio: ipse consolatio viatorum, & Sanctorum æterna frui-

tio. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium aduertunt, quod cælum lætificat, & mundum conſeruat vniuerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano vſu, etiam ad inaduertentiam defluere!

12 Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in vno tantum celebraretur loco, & ab vno tantum conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem, homines afficerentur, vt diuina myſteria celebrari vide-

rent? Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus: vt tantò maior appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs eſt ſacra communio diffuſa per orbem. Gratias tibi Ieſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioſo corpore, & ſanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio inuitare, dicendo: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

Capvt II.

Quod magna bonitas, & charitas Dei, in Sacramento homini exhibetur.

Vox Discipvli.

1 Svper bonitate tuâ, & magnâ miſericordiâ tuâ Domine confiſus, accedo æger ad ſaluatorem; eſuriens, & ſitiens ad fontem vitæ; egenus ad regem cæli; ſeruus ad dominum; creatura ad creatorem; deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed vnde hoc mihi, vt venias ad me? Quis ego ſum, vt præſtes mihi teipſum? Quomodo audet peccator coram

te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti seruum tuum, & scis quia nil boni in se habet, vnde hoc illi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipsum enim hoc facis, non propter mea merita: vt bonitas tua mihi magis innotescat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu sic fieri iussisti, placet & mihi dignatio tua, & vtinam iniquitas mea non obsistat.

2 O dulcissime, & benignissime Iesu, quanta tibi reuerentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro susceptione sacri corporis tui debetur; cuius dignitatem nullus hominum explicare potens inuenitur. Sed quid cogitabo in hac communione: in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequéo, & tamen deuotè suscipere desidero? Quid cogitabo meliùs, & salubriùs, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subiicio ti-

bi, in profundum vilitatis meæ.

3 Ecce tu ſanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu inuitas ad conuiuium tuum. Tu mihi dare vis cæleſtem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſanè, quàm teipſum, panem viuum, qui de cælo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4 Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit, quàm magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur. O quàm ſalutare, & vtile conſilium tuum,

cum istud instituisti! quàm suaue, & iucundum conuiuium, cum teipsum in cibum donasti! O quàm admirabilis operatio tua Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua! Dixisti enim, & facta sunt omnia: & hoc factum est, quod ipse iussisti.

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum: quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus, & homo, sub modica specie panis, & vini, integer contineris, & sine consumptione a sumente manducaris. Tu Domine vniuersorum, qui nullius habes indigentiam, voluisti per Sacra-

cramentum tuum habitare in nobis: conserua cor meum, & corpus immaculatum; vt lætâ, & purâ conscientiâ, sæpius tua valeam celebrare mysteria, & meam perpetuam accipere salutem: quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne sanxisti, & instituisti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo, pro tam nobili munere, & solatio singulari, in hac lacrymarum valle, tibi relicto. Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Christi

efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur , & magnitudo propitiationis eius nunquam exhauritur. Ideo nouâ ſemper mentis renouatione , ad hoc diſponere te debes , & magnum ſalutis myſterium attentâ conſideratione penſare. Ita magnum , nouum , & iucundum tibi videri debet , cum celebras, aut Miſſam audis ; ac ſi eodem die Chriſtus primum in vterum Virginis deſcendens , homo factus eſſet , aut in cruce pendens , pro ſalute hominum pateretur , & moreretur.

CAPVT III.

Quod vtile ſit ſæpe communicare.

VOX DISCIPVLI.

1 ECCE, ego ad te venio Domine, vt bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi, Deus. Ecce, in te eſt totum quod deſiderare poſſum, & debeo; tu ſalus mea, & redemptio, ſpes, & fortitudo, decus, & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſerui tui, quoniam ad te Domine Ieſu animam meam leuaui. Deſidero te nunc deuote, ac reuerenter ſuſcipere: cupio te in

domum meam indúcere, quatenus cum Zachæo merear a te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat.

2 Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te, nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua, viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, ſi fuero cæleſti fraudatus alimoniâ. Sic enim tu miſericordiſſime Ieſu, prædicans populis, & varios curans languores, ali-

quando dixiſti : Nolo eos ieiunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuauis refectio animæ, & qui te dignè manducauerit, particeps, & heres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpe labor ; & pecco ; tam citò torpeſco, & deficio ; vt per frequentes orationes, & confeſſiones, ac ſacram corporis tui perceptionem, me renouem, mundem, & accendam ; ne fortè diutiùs abſtinendo, a ſancto propoſito defluam.

3 Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum, ab adoleſcentia ſua, & niſi ſuccurrat diuina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo ſancta communio a malo, & confortat in bono. Si enim modò tam ſæpe negligens ſum, & tepidus, quando communico, aut celebro; quid fieret ſi medelam non ſumerem, & tam grande iuuamen non quærerem? Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus diuina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc eſt

vna principalis fidelis animæ consolatio, quamdiu peregrinatur a te in mortali corpore; vt sæpius memor Dei sui, dilectum suum deuotâ suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator, & viuificator omnium spirituum, ad pauperculam digna-ris venire animam, & cum tota diuinitate tua, ac humanitate, eius impinguare esuriem. O felix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur deuotè suscipere, & in tui susceptione, spirituali gaudio repleri! O quàm magnum suscipit Domi-

num! quàm dilectum inducit hoſpitem! quàm iucundum recipit ſocium! quàm fidelem acceptat amicum! quàm ſpecioſum, & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! Sileant a facie tua (dulciſſime dilecte mi) cælum, & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent, ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui peruenient nominis, cuius ſapientiæ non eſt numerus.

Capvt

CAPVT IIII.

Quod multa bona præstantur deuotè communicantibus.

VOX DISCIPVLI.

1 DOMINE Deus meus, præueni seruum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum Sacramentum dignè, ac deuotè merear accedere. Excita cor meum in te, & a graui torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suauitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquam in fonte, plenariè latet. Illumina quoque oculos meos, ad intuendum

tantum mysterium: & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia: tua sacra institutio, non hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto sacrò secreto potero inuestigare, & capere?

2 Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua iussione, ad te cum spe, ac reuerentiâ accedo: & verè credo, quia

tu præſens es hic in Sacramento, Deus, & homo. Vis ergo, vt te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; vt totus in te liqueſiam, & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione ampliùs me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum, & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ, & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur, gratia maior infunditur, virtus incœpta augetur,

firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit, ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in Sacramento, dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ. Nam multam ipſis conſolationem, aduerſus variam tribulationem infundis, & de imo deiectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque nouâ quadam gratiâ eos intus recreas, & illuſtras: vt qui anxii primùm, & ſine affectione ſe ante communionem ſenſe-

rant; poſtea refecti cibo, potuque cæleſti, in meliùs ſe mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis diſpenſanter agis, vt veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantùm infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis, ac gratiæ ex te conſequantur. Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indeuoti: ex te autem feruentes, alacres, & deuoti eſſe merentur. Quis enim ad fontem ſuauitatis humiliter accedens, non modicum ſuauitatis inde reportat? Aut quis iuxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus, & ſu-

perabundans, ignis iugiter ardens, & nunquam deficiens.

4 Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cæleſtis fiſtulæ, vt ſaltem modicam inde guttulam capiam, ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam. Et ſi necdum totus cæleſtis, & tam ignitus, vt Cherubim, & Seraphim, eſſe poſſum: conabor tamen deuotioni inſiſtere, & cor meum præparare, vt vel modicam diuini incendii flammam ex humili ſumptione viuifici Sacramenti conquiram. Quid-

quid autem mihi deest, Iesu bone, Saluator sanctissime, tu pro me supple benigne, ac gratiose; qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

5 Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor, & premor: & non est qui adiuuet, non est qui liberet, & saluum faciat, nisi tu Domine Deus saluator meus: cui committo me, & omnia mea, vt me custodias, & perducas in vi-

tam æternam. Suſcipe me in laudem, & gloriam nominis tui, qui corpus tuum, & ſanguinem, in cibum, & potum mihi paraſti. Præſta Domine Deus ſalutaris meus, vt cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ deuotionis affectus.

Capvt V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu ſacerdotali.

Vox Dilecti.

1 Si haberes Angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem; non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec

tra-

tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo consecret, & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas sacerdotum: quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli namque sacerdotes rite in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, vtens verbo Dei per iussionem, & institutionem Dei: Deus autem ibi principalis est auctor, & inuisibilis operator, cui subest omne quod

voluerit, & paret omne quod iusſerit.

2 Plus ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideoque cum timore, & reuerentiâ ad hoc opus eſt accedendum. Attende tibi, & vide cuius miniſterium tibi traditum eſt, per impoſitionem manus epiſcopi. Ecce, ſacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc, vt fideliter, & deuotè, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleuiâſti onus tuum, ſed

arctiori iam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad maiorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Eius conuersatio, non cum popularibus, & communibus hominum viis, sed cum Angelis in cælo, aut cum perfectis viris in terra.

3 Sacerdos sacris vestibus indutus, Christi vices gerit; vt Deum pro se, & pro omni populo, suppliciter, & humiliter roget. Habet ante se, & retro dominicæ crucis signum, ad memorandam iugiter Christi passionem. Ante se

crucem in caſula portat, vt Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi feruenter ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, vt aduerſa quælibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret. Ante ſe crucem gerit, vt propria peccata lugeat: poſt ſe, vt aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum, & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat: nec ab oratione, & oblatione ſanctâ torpeſcat, donec gratiam, & miſericordiam impetrare mereatur. Quando ſacerdos celebrat; Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, viuos adiuuat, de-

functis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit.

CAPVT VI.

Interrogatio de exercitio ante communionem.

VOX DISCIPVLI.

1 CVM tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penso, valde contremisco, & in meipso confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & si indignè me ingessero, offensam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & consiliator in necessitatibus?

2 Tu doce me viam rectam. Propone breue aliquod exercitium ſacræ communioni congruum. Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet deuotè, ac reuerenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tuum magnum, & diuinum ſacrificium.

CAPVT VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

1 SVPER omnia, cum ſumma humilitate cordis, & ſupplici re-

uerentiâ, cum plenâ fide, & piâ intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere ſacerdotem. Diligenter examina conſcientiam tuam: & pro poſſe tuo, verâ contritione, & humili confeſſione eam munda, & clarifica: ita vt nil graue habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas, & gemas. Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis, cunctas confi-

tere paſſionum tuarum miſerias.
2 Ingemiſce, & dole, quod adhuc ita carnalis ſis, & mundanus: tam immortificatus a paſſionibus: tam plenus concupiſcentiarum motibus: tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus: tam ſæpe multis vanis phantaſiis implicatus: tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora: tam leuis ad riſum, & diſſolutionem: tam durus ad fletum, & compunctionem: tam promptus ad laxiora, & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem, & feruorem: tam curioſus ad noua audienda, & pulcra intuenda: tam remiſſus ad humi-

lia, & abiecta amplectenda: tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum: tam inconsideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo: tam incompositus in moribus: tam importunus in actibus: tam effusus super cibum: tam surdus ad Dei verbum: tam velox ad quietem: tam tardus ad laborem: tam vigilans ad fabulas: tam somnolentus ad vigilias sacras: tam festinus ad finem: tam vagus ad attendendum: tam negligens in horis persoluendis: tam tepidus in celebrando: tam aridus in communicando: tam citò distra-

ctus : tam raró plenè tibi collectus : tam ſubitò commotus ad iram : tam facilis ad alterius diſplicentiam : tam pronus ad iudicandum : tam rigidus ad arguendum : tam lætus ad proſpera : tam debilis in aduerſis : tam ſæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3 His, & aliis defectibus tuis, cum dolore, & magnâ diſplicentiâ propriæ infirmitatis confeſſis, ac deploratis; firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in meliùs proficiendi. Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate, offer te-

ipſum, in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum; corpus tuum ſcilicet, & animam mihi fideliter committendo: quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4 Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio maior pro peccatis diluendis, quam ſeipſum purè, & integrè, cum oblatione corporis Chriſti in Miſſa, & in communione, Deo offerre. Si fecerit homo quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcumque pro venia, & gratia ad me acceſſerit, vi-

uo. ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur, & viuat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPVT VIII.

De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

1 SICVT ego meipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli; ita vt nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium diuinæ placationis tranſiret:

ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram, & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimius vales, offerre. Quid magis a te requiro, quàm vt te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2 Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi

etiam totum corpus meum, & ſanguinem in cibum, vt totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos vnio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tuiipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis, & gratiam. Ideo enim tam pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea: Niſi quis renuntiauerit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſci-

pulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAPVT IX.

Quod nos, & omnia noſtra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPVLI.

1 DOMINE, omnia tua ſunt, quæ in cælo ſunt, & quæ in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuè permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei, offero meipſum tibi hodie in ſeruum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ.

Suſcipe me; cum hac ſancta oblatione tui pretioſi corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inuiſibiliter aſſiſtentium, offero: vt ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2 Domine, offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, a die quo primùm peccare potui vſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: vt tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuæ, & deleas vniuerſas maculas peccatorum meorum, & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſti-

tuas

tuas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3 Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi aſto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea vnquam ampliùs perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo, quamdiu vixero; paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi

peccata mea, propter nomen ſan-ctum tuum: ſalua animam meam, quam pretioſo ſanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam, & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valdè pauca, & imperfecta; vt tu ea emendes, & ſanctifices; vt ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; necnon ad beatum, ac laudabilem finem, me pigrum, & inutilem homuncionem perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia desideria deuotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi, vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes & Missas pro se, suisque omnibus, dici a me desiderauerunt, & petierunt, siue in carne adhuc viuant, siue iam sæculo defuncti sint: vt omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem a periculis, liberationem a pœnis, aduenire sentiant; & vt ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persoluant.

6 Offero etiam tibi preces, & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum, vel grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus quos aliquando contriſtaui, conturbaui, grauaui, & ſcandalizaui; verbis, factis, ſcienter, vel ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer Domine a cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem mi-

nuere. Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus; da gratiam indigentibus; & fac nos tales exiſtere, vt ſimus digni gratiâ tuâ perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAPVT X.

Quod ſacra communio de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI.

1 FREQVENTER recurrendum eſt ad fontem gratiæ, & diuinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis: quatenus a paſſionibus tuis, & vitiis curari valeas, & contra vniuerſas ten-

tationes, & fallacias diaboli, fortior, atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum, & remedium maximum, in sacra communione positum, omni modo, & occasione nititur fideles, & deuotos, quantùm præualet, retrahere, & impedire.

2 Cum enim quidam sacræ communioni se aptare disponunt, peiores Satanæ immissiones patiuntur. Ipse nequam spiritus (vt in Iob scribitur) venit inter filios Dei, vt solitâ illos nequitiâ suâ perturbet, aut timidos nimiùm reddat, & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando

auferat: ſi fortè aut omnino communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis, & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus, & horridis; ſed cuncta phantaſmata in caput eius ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer, & deridendus, nec propter inſultus eius, & commotiones quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda communio.

3 Sæpe etiam impedit nimia ſolicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundùm conſilium ſapientum, & depone an-

xietatem, & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis deſtruit. Propter aliquam paruam turbationem, vel grauitatem, ſacram ne dimittas communionem: ſed vade citiùs confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4 Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre communionem? Expurga te cumprimis, exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties meliùs, quam ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud di-

mittis, cras forſitan aliud maius eueniet: & ſic diu poſſes a communione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, a præſenti grauitate, & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula, ſe a diuinis ſequeſtrare. Imò plurimùm nocet, diu communionem protelare, nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor! quidam tepidi, & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & communionem ſacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5 Heu; quàm modicam charitatem, & debilem deuotionem habent, qui ſacram communionem tam faciliter poſtponunt. Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui ſic viuit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, vt etiam omni die communicare paratus, & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet. Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitimâ impediente cauſâ laudandus eſt de reuerentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona

voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6 Cum verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic nòn carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus, omni die, & omni hora, ad ſpiritualem Chriſti communionem, ſalubriter, & ſine prohibitionẽ accedere: & tamen certis diebus, & ſtatuto tempore, corpus ſui redemptoris, cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter dêbet ſuſcipere, & magis laudem Dei, & honorem prætendere, quàm ſuam conſolatio-

nem quærere. Nam toties myſticè communicat, & inuiſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium, paſſionemque deuotè recolit, & in amore eius accenditur.

7 Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius imparatus erit. Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat, aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus, aut feſtinus, ſed ſerua bonum communem modum cum quibus viuis. Non debes aliis generare moleſtiam, & tædium, ſed communem

ſeruare viam, ſecundùm maiorum inſtitutionem: & potiùs aliorum ſeruire vtilitati, quàm propriæ deuotioni, vel affectui.

CAPVT XI.

Quod corpus Chriſti, & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.

VOX DISCIPVLI.

1 O DVLCISSIME Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo deuotæ animæ, tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu vnicus dilectus eius, ſuper omnia deſideria cordis eius deſi-

derabilis. Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua, ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lacrymis irrigare. Sed vbi eſt hæc deuotio? vbi lacrymarum ſanctarum copioſa effuſio? Certè in conſpectu tuo, & ſanctorum Angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamuis alienâ ſpecie occultatum.

2 Nam in propria, & diuina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neque totus mundus in fulgore gloriæ maieſtatis

tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. Habeo verè, & adoro, quem Angeli adorant in cælo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie, & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur. Cum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit vſus Sacramentorum: quia beati in gloria cæleſti, non egent medicamine ſacramentali: gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam

eius ſpeculantes, & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tædium, etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quamdiu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conſpicio, & audio. Teſtis es tu mihi Deus, quod nulla me res poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc poſſibile, durante

te me in hac mortalitate. Ideo oportet vt me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam & Sancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant; in fide, & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quo illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio, & vitæ ſpeculo: atque ſuper hæc

omnia ſanctiſſimum corpus tuum, pro ſingulari remedio, & refugio.

4 Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet, & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis, & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus bene viuere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ: & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc

possunt etiam dici mensæ tuæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ. Vna mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, corpus Christi pretiosum: altera est diuinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vsque ad interiora velaminis, vbi sunt sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Iesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per seruos tuos Prophetas, & Apostolos, aliosque doctores ministrasti.

5 Gratias tibi creator, ac redemptor hominum, qui ad decla-

randam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus, & sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio sacro, & calice inebrians salutari; in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suauitate feliciori.

6 O quàm magnum, & honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum maiestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & ceteris

ministrare. O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis! Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum, & vtile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit Sacramentum.

7 Oculi eius simplices, & pudici, qui Christi corpus solent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ creatorem cæli, & terræ solent contractare. Sacerdotibus specialiter in lege di-

citur: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum Dominus Deus vester.

8 Adiuuet nos gratia tua omnipotens Deus, vt qui officium sacerdotale suscepimus, dignè, ac deuotè tibi in omni puritate, & conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conuersari, vt debemus; concede nobis tamen digne flere mala, quæ gessimus: & in spiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis proposito, tibi feruentiùs de cetero deseruire.

CAPVT XII.

Quod magnâ diligentiâ se debeat communicaturus Christo præparare.

VOX DILECTI.

1 EGO sum puritatis amator, & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis. Si vis vt veniam ad te, & apud te maneam, expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum sæculum, & omnem vitiorum tu-

multum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, ſuo dilecto amatori, optimum, & pulcerrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2 Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiam ſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate, & gratia mea, permitteris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil

hil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, nisi se humiliando, & ei regratiando. Fac, quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reuerentia, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum qui vocaui: ego iussi fieri: ego supplebo quod tibi deest: veni, & suscipe me.

3 Cum gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce, & pulsa: nec desistas,

donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare, & meliorare venio. Tu venis, vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, vt non ſolùm te præpares ad deuotionem ante communionem, ſed vt etiam te ſolicitè conſerues in ea poſt Sa-

cramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm deuota præparatio priùs. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio, ad maiorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Caue a multiloquio; mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum cui te totum dare debès: ita vt iam vltra non in te, ſed in me, abſque omni ſolicitudine, viuas.

Capvt XIII.

Quod toto corde anima deuota Christi vnionem in Sacramento affectare debet.

Vox Discipvli.

1 Qvis mihi det, Domine, vt inueniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea: & iam me nemo deſpiciat, nec vlla creatura me moueat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico conuiuari. Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor

meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram communionem, ac frequentem celebrationem, cæleſtia, & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & ſic nos pariter in vnum manere concede.

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor, & dolor, & infinita miſeria.

Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus, & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo, de cælo deſcendente, illos reficere dignaris! Verè non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades vniuerſis fidelibus tuis: quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum, & fruendum.

3 Quæ eſt enim alia gens tam inclyta ſicut plebs Chriſtiana? Aut

quæ creatura ſub cælo tam dile-ćta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! o admirabilis dignatio! o amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo

illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter esse tecum. Hoc est totum desiderium meum, vt cor meum tibi sit vnitum.

Capvt XIIII.

De quorumdam deuotorum ardenti desiderio ad corpus Christi.

Vox Discipvli.

1 O qvàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Quando recordor deuotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc

sæpius

ſæpius in meipſo confundor, & erubeſco; quòd ad altare tuum, & ſacræ communionis menſam, tam tepidè, & frigidè accedo. Quòd ita aridus, & ſine affectione cordis maneo. Quòd non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus, & affectus, ſicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio communionis, & ſenſibili cordis amore, a fletu ſe non potuerunt continere: ſed ore cordis, & corporis pariter ad te Deum fontem viuum medullitùs inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare, nec ſatiare, niſi

corpus tuum cum omni iucunditate, & ſpirituali auiditate accepiſſent.

2 O vera ardens fides eorum! probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ. Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis de Ieſu ambulante cum eis. Longè eſt a me ſæpe talis affectus, & deuotio; tam vehemens amor, & ardor. Eſto mihi propitius Ieſu bone, dulcis, & benigne; & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in ſacra communione

ſentire, vt fides mea magis conualeſcat; ſpes in bonitate tua proficiat; & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna experta, nunquam deficiat.

3 Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſime viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magni inflammati deſiderii, deſiderium habeo; orans, & deſiderans omnium talium feruidorum amatorum tuorum partici-

pem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Capvt XV.

Quod gratia deuotionis, humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur.

Vox Dilecti.

1 Oportet te deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter, & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te de-

bes, cum parum, aut nihil deuotionis interiùs ſentis; ſed non nimiùm deiici, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpe Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2 Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectanda eſt deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam im-

pedit, & abſcondit: ſi tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum modicum, vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3 Statim namque vt te Deo ex toto corde tradideris; nec hoc, vel illud pro tuo libitu, ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, vnitum te inuenies, & pacatum: quia nil ita bene ſapiet, & placebit, ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum leuauerit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu

diſplicentia cuiuſlibet rei creatæ euacuauerit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi vaſa vacua inuenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis ſibiipſi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu eius vſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quæ-

rit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam: quia non reſpicit ad propriam deuotionem, & conſolationem; ſed ſuper omnem deuotionem, & conſolationem, ad Dei gloriam, & honorem.

CAPVT XVI.

Quod neceſsitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPVLI.

1 O DVLCISSIME, atque amantiſſime Domine, quem

nunc

nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam, & necessitatem quam patior; in quantis malis, & vitiis iaceo; quàm sæpe sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio; pro consolatione, & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper, & nudus, gratiam postulans, & miseri-

cordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem; omnia grauia, & contraria in patientiam; omnia infima, & creata in contemptum, & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas vsque in sæculum; quia tu solus cibus, & potus meus, amor meus; & gaudium meum; dulcedo mea, & totum bonum meum.

3 Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; vt vnus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum, & aridum a te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cum tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans.

Capvt XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.

Vox Discipvli.

1 Cvm summa deuotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & feruore, deside-ro te Domine suscipere, quemad-modum multi Sancti, & deuotæ personæ in communicando te de-siderauerunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, to-tum bonum meum, felicitas inter-minabilis! cupio te suscipere cum

vehementiſſimo deſiderio, & digniſſima reuerentia, quam aliquis Sanctorum vnquam habuit, & ſentire potuit.

2 Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſimè inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere, & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma veneratione, & intimo fauore præbeo, & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me, & omnia mea tibi ſponte, & libentiſſimè immolare. Domine Deus

meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reuerentiâ, laude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, ſpe, & puritate te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit, & deſiderauit ſanctiſſima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter, ac deuotè reſpondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.

3 Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spi-

ritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus : & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem, valde ſe humilians, deuoto cum affectu dicebat : Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi: ſic & ego, magnis, & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde meipſum præſentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cælicas viſiones tibi offero, & exhibeo, cum omnibus virtutibus, & laudibus, ab

omni creatura in cælo, & in terra celebratis, & celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis; quæ tibi secundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, iurè debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero, per singulos dies, & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes, omnes cælestes spiritus, & cunctos fideles

tuos, precibus, & affectibus inuito, & exoro.

5 Laudent te vniuersi populi, tribus, & linguæ; & sanctum, ac mellifluum nomen tuum, cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicumque reuerenter, ac deuotè altissimum Sacramentum tuum celebrant, & plenâ fide recipiunt, gratiam, & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optatâ deuotione, ac fruibili vnione potiti fuerint, & bene consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint;

mei pauperis recordari dignentur.

CAPVT XVIII.

Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

VOX DILECTI.

1 CAVENDVM eſt tibi a curioſa, & inutili perſcrutatione huius profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur a gloria. Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt. Tolera-

bilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas patrum ſententias ſtudens ambulare.

2 Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & planâ, ac firmâ pergit ſemitâ mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides a te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes quæ ſupra te ſunt? Subde te Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcien-

tiæ lumen, prout tibi fuerit vtile, ac neceſſarium.

3 Quidam grauiter tentantur de fide, & Sacramento, ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potiùs inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas a diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis eius, & Prophetis, & fugiet a te nequam inimicus. Sæpe multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſeruus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos ſecurè iam poſſidet; fideles autem deuotos, variis modis tentat, & vexat.

4 Perge ergo cum ſimplici, & indubitata fide, & cum ſupplici reuerentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus; fallitur qui ſibiipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, reuelat ſe humilibus, dat intellectum paruulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis, & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera falli non poteſt.

5 Omnis ratio, & naturalis inueſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam

fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo, & superexcellentissimo Sacramento operantur. Deus æternus, & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna, & inscrutabilia in cælo, & in terra, nec est inuestigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS.